

28

18377

ԱՄԵՐ - Գրիգորյան ԵՏԻ
Կռուսապետ Տառք
Եւ ԵՒ

2-րդ տպ.
Ե- 1894.

391.99
S-38

QITAVI, VƏKTINDA KAJTARINIZ
ВОЗВРАЩАЙТЕ ФИГУ В СРОК

1694 1/2
1806 25/11
1929 1/11

U. W. F. 5,
2.2 ny. pi

Neçe dəfə verilmizdur
Количество предыдущих выдач

891.99
57-38

258

12 13

ԱՐ
ԿՐՈՒԱՊԱՏՉԱՐԸ

ԵՍ ԷԻ

ԿՕՄԵԴԻԱ-ՎՕԴԸՎԻԼ

5-35

ԵՐԿՈՒ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԵԱՄԲ

(Ն Մ Ա Ն Ո Ւ Թ Ի Կ Ն)

ՀԵՂԻՆԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԲՄԻՆ ՏԵՐ-ԳՐԻԳՈՐԵԱՆՅԻ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

3

Печатана съ изданія 1881 г. съ исправленіями.

ЭРИВАНЬ

Типографія Эмина Теръ-Григорянцъ.

1894

Дозволено цензурою. Тифлисъ, 20-го Апрѣля
1894 года.

1847

41

1894

გულ. ზ. ჯრუჭიშვიტ გრამ.

1
3
2
მ. ჯრუჭიშვიტის

გულ. ჯრუჭიშვიტის: 173

30.

საქართველოს

საზოგადოებრივი
ბიბლიოთეკა

1894

ԽԱՂԱՅՈՂ ԱՆՁԻՆՔ

— ՄԻԽԱԵԼ ԵԳՈՐԻՉ — Կոչեան
 ՄԱՐԻԱ, նորա կինը: Մ
 ԳԵՈՐԳ, նոցա ծառան: Գրիգորեան
 ԱՆՆԱ, նոցա աղախինը: Մ
 — ԳՐԻԳՈՐ ԱԲՐԱՄԻՉ, Միխայիլ Եգորիչի սիրելի
 և մտերիմ ընկերը: — Զախարիան
 ԱՆՏԱՅՏ ՈՄՆ — — — Երուանդ:
 ՇԱՐՄԱՆԿԱ ԱԾՈՂ } անտեսանելիք:
 ՓՈՔՐԻԿ ԵՐԳՉՈՒՂԻ

Անցող պարունակ է Ռուսաստանի մէջ բազմա-
 ներկէց մեկուսի:

2003

ԿՌՈՒԱՊԱՏՃԱՌԸ

ԵՍ ԷՒ

ԿՕՄԵՏԻԱ — ՎՕԴԸՎԻՂ ԵՐԿՈՒ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԵԱՄԲ

ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆ

Եսարանը ներկայացնում է
 նախասենեակ: Խորքում դու-
 ուր, որը բացւում է փողոցի
 վերայ: Աջ կողմում երկու
 դուռը. առաջինը — դէպի հաղիսական-
 ները, Միխայիլ Եգորիչի սենեակներին
 է պատկանում, իսկ երկրորդը՝ ծառայի
 սենեակին: Չախ կողմում, դէպի խոր-
 քը, լուսամուտ, իսկ դէպի հանդիսա-
 կանները մի դուռ, որ տանում է դէպի
 դահլիճը և տիկին Մարիայի սենեակ-
 ները:

(Վարագոյլը բարձրանալիս ըննան օրբում է յատակը: Գէորգը
 ծածուկ դուրս է գալիս իւր սենեակից և մօտենում է ետևից նորան):

զգուշութեամբ խորամէ նորա աջ ուսին և ինքը, գիտենալով որ պիտի Աննան շուռգայ դէպի նոյն կողմը, թաքնուամէ նորա ձախ կողմում:

ՏԵՍԻԼ 1.

ԱՆՆԱ ԵՒ ԳԵՈՐԳ

ԱՆՆԱ

Կարծես թէ մէկը իբեց ուսիս...

(Մինչև Աննայի առաջին դիրք բռնելը, Գեորգը անցնում է նորա ետևը: Նա դարձեալ խորամէ, բայց այս անգամ Աննան իսկոյն յետ է դառնում, և Գեորգը, չկարողանալով թաքնուիլ կրկին անգամ, կանգնում է առաջին և ձեռքը դնելով իւր կուրծքին, իբր թէ ամենայն խոնարհութեամբ և ժպիտով, գլուխ է տալիս նորան):

ԱՆՆԱ

Ա... բռնեցի, բռնեցի... էլի դու ու քո սատանայութիւնները:

ԳԵՈՐԳ, +աղցր

Ես ու սատանայութիւն... Ձէ, շատ է հեռու ինձանից այդ կոչումը: Ես... ես...

ԱՆՆԱ

Ձիւնի՞ անմեղ հրեշտակ ես:

ԳԵՈՐԳ, դժգոհ-լեւաճ

Ի... ի... ի... հարկէ:

ԱՆՆԱ

Այսինքն կռուացնող հրեշտակ...

ԳԵՈՐԳ

Ես...

ԱՆՆԱ, «իբով

Ապա ե՞ս: Քո արարմունքը չէ՞, որ էս բոպէիս պարոնն ու տիկինը շուռն ու կատու են

դառնել... էհէ, զգուշացիր հա... կբռնուես, յետոյ ձեռքներից չես պրծնիլ:

ԳԵՈՐԳ

Օօօ իմ հրեշտակս, իմ անմեղ տատարակս, ապա էն բա՛ն էր, որ երկու շաբաթ սորանից առաջ իմ գլուխս էին հանում: Տե՛սնումես, էս արարմունքիցս յետոյ ինձ ինչպէս հանգիստ են թողնում: Եթէ ես էսպէս չանէի, հիմա վաղուց էին ինձ դուրս արել ու իմ վեց-եօթ տարուայ ծառայութիւնս ոտնակոխ արել: Ես էլ էն ժամանակը ուր գնայի առանց բեզ:

ԱՆՆԱ, խաբար

Իսկ եթէ ես նորանց հասկացնեմ...

ԳԵՈՐԳ

Օ՛, չէ, չէ, դու իմ անուշահոտ վարդս, դու իմ մանրաթերթիկ մանուշակս, դու իմ... դու իմ... (էլա չէ գալիս, հա՛ս-մէ):

ԱՆՆԱ, +հալաբար

Լաւ, լաւ, մի երկարացնիլ, կեղծաւոր ազուէս:

ԳԵՈՐԳ

Յեա՛ն, յետոյ սանդեց իմ վարդն ու մանուշակը, իսկ քո կեղծաւոր ազուէսը... Յետոյ դու ինձ է՞դ աչքով ես նայում: Իմ միտքս էնէ որ՝ ոտքս էստեղ նուէն պնդացնեմ, քեզ հետ քան ասենք, քան լսենք, մի ժամանակից յետոյ պսակուէնք, մի թեթեւ դուքան ունենանք ու մի կտոր հացի տէր լինենք ու դու էլ էգպէս...

...Աննա, առաջ...
Բաղդաւար:

ԳԵՈՐԳ

...հարկ է բաղդաւար, ապա ի՞նչ ես կար-
ծում... Գրաւալա գիտես, որ էս տան բոլոր
հարսանիքը քեզ համար է՝ ու հիմա ուղղումես
քնալ, իմաց տանի... Հոգի լսած, սրբազանացա
...Աննա, թաղաւ...
...կաւ, լաւ, ինչ ուղղումես արա՛ւ, բայց ինձ
բանի մէջ չխառնես՝ թէ քու Աստուածը կը-
սիրես:

ԳԵՈՐԳ, առաջ, հանձնաւ հա՛ջո՛ւրէլ

էդ լեզուիդ սլտտանին մատաղ, մի բեր...
մի բեր...

Աննա, դուք Լուեւիլ Գրիկ

Ապաւիր, սպասիր... մի բան էլ հարցնեմ
յետոյ:

ԳԵՈՐԳ, դուք Լուեւիլ

Հը:

Աննա

Ախր մի ասա տեսնեմ, էդ ի՞նչ կնշանակի,
որ հրամայել են թէ նախաճաշը էստեղ նախա-
տեսեակում պիտի ուտեն էսօր, ո՞վ է տեսել մի
էդպիսի բան:

ԳԵՈՐԳ, էբբ զարմանաւ

Ես ինքս էլ չեմ հասկանում, խաչը գիտե-
նա, բայց ի՞նչ անես, որ հրամայում են. էնտեղ
աւելի ուրախ է, ասում են, լուսամուտները փո-

ղոցի վերայ... էս է, էն է, ո՞վ է հասկանում:
Հրամայում են, պիտի կատարենք: Էս աթոռը
մաթոռըն էլ նոր բերեցի ես:

Աննա, նայել տեսա՞ւ աչքի

Այ՛, օյինբազ, ինչպէս երևում էլի քո սա-
տանայութիւններն են, էլի մի բան ունես երեւի
մտքումդ: Պարզն ասա, պարզը:

ԳԵՈՐԳ, Զեքալաւ

Սուս կաց, վերջը կիմանաս. բայց եթէ պա-
րօնը հարցնի, ասա տիկինը այսպէս հրամայեց,
տիկինը հարցնի, ասա պարօնը այսպէս հրամա-
յեց: Դու ասա, պատասխան տուողը ես եմ:

Աննա

Դէ էդպէս ասա է՛... Բայց չէ, ոչ կե-
րեամ, ոչ էլ ինձանից հարցնեն, որ ես էլ ստի-
պուեմ պատասխանելու: Դու գիտես նրանք:

ԳԵՈՐԳ, առաջ

Հա՛, ես քո հոգուն մեռնեմ հա՛: Դու բո-
լորովին լոյս մի ընկնիլ—ես գիտեմ, ամեն բա-
նը թող ինձ վերայ:

Այսպէս մինչեւ չանեմ հոգիս

Գլուխ պահել չեմ կարող

Եւ քեզ, միակ իմ հրեշտակիս,

Ձեռքս գցել չեմ կարող:

Աննա

Այո, այո՛ գու՛ աշխատիր

Նպատակդ պահել,

Բայց միմիայն զգուշացիր

Այդ բանում չը բռնուել:

ՄԻԱՍԻՆ

Այն ժամանակ միասինք մենք

Սուրբ պսակով միացած

Եւ կաշխատենք և կգործենք՝

Զեռքը ձեռքի միշտ տուած:

ԳԵՈՐԳ

Եւ մի քանի տարուց յետոյ

Մենք կունենանք սեփական

Եթէ ոչ տուն՝ գոնէ խանութ—

Պարապելու առարկան:

ԱՆՆԱ

Այն ժամանակ կվազվզեն

Մեր մի քանի մանկիկներ

Պապա, մամա, մեզ կկանչեն

Կուրախացեն մեր սրտեր:

ՄԻԱՍԻՆ

Այն ժամանակ միասինք մենք

Անկեղծ սիրով միացած

Եւ կաշխատենք և կգործենք

Զեռքը ձեռքի միշտ տուած: *)

ԳԵՈՐԳ, Ժպտալով

Ապա... հիմա... չեն թողնիլ մի... մի...
անգամ...

*) Ս-ը 1, 2, 4 և 5 տեղեր գրել երբեք. На горѣ въ лѣсу тѣ-
хистомъ три богини межъ собой և այլ, երբեք գրել երբեք
1-ը, 1-ի 3 և 6 տեղեր, որոնք երբեք գրել երբեք, և այլ երբեք երբեք որոնք և
գրել, որ է. Пресмѣшныя эти дамы և այլ:

(Աննան կամենումէ ձեռքից աղատուել, վազումէ ալ և ձախ
բեմի վերայ, բայց Գեորգը վերջապէս բռնումէ նորան և կպցնումէ
կուրծքին):

ԳԵՈՐԳ

Ես ամեն բան յանձն եմ առնում քու մի
պաշի համար, իսկ դու... դու... (~~համբարում~~)
էս մէկ... էս էրկու... (Խորի Կուրաք Բայում և
նէր և Ժպտում Գեորգ Աբրամով):

ՏԵՍԻԼ 2.

ՆՈՅՆԵ ԵՒ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐՐԱՍԻՉ

ԳՐԻԳՈՐ ԱՐՐԱՍԻՉ

Ա՛խ, ինչ վատ ժամանակ ներս մտայ, նե-
րողութիւն:

ԱՆՆԱ, փախչելով

Ա՛խ...

ԳԵՈՐԳ

Ո՛չինչ, իսկ ինձ համար ամենալաւ ժամա-
նակն այս էր. համեցէք:

ԳՐԻԳՈՐ ԱՐՐԱՍԻՉ

Միխայիլ եգորիչը տաճն է:

ԳԵՈՐԳ

Այո:

ԳՐԻԳՈՐ ԱՐՐԱՍԻՉ

Իսկ տիկինը:

ԳԵՈՐԳ

Նոյնպէս:

ԳՐԻԳՈՐ ԱՅՐԱՄԻԶ

Գնա, յայտնիր տիկինիդ. որ ես եկել եմ:

ԳԵՈՐԳ

Է՛... սա որ եկաւ տիկնոջ մօտ՝ շատ կնստի, իսկ շարմանկայ ածողը հիմա կգայ. սա որ էստեղ լինի՝ լաւ չէ. հարկաւոր է ճանապարհ դնել:

ԳՐԻԳՈՐ ԱՅՐԱՄԻԶ

Էլ ի՞նչ ես կանգնել. գնա, շուտ արա:

ԳԵՈՐԳ

Ասումէք պարոնին յայտնեմ, այս րոպէիս (էստեղ չէ՛ պարոնի տունը):

ԳՐԻԳՈՐ ԱՅՐԱՄԻԶ, կանգնեցելով

Չէ, չէ, տիկինիդ յայտնիր, տիկինիդ:

ԳԵՈՐԳ

Տիկինիս... Նա ասել է որ ոչ ոքի չթողնեմ ներս:

ԳՐԻԳՈՐ ԱՅՐԱՄԻԶ

Գնա, ես քեզ ասումեմ, յայտնիր իմ անունը: Քեզ ինչ ասումեն էն կատարիլ:

ԳԵՈՐԳ

Ախր...

ԳՐԻԳՈՐ ԱՅՐԱՄԻԶ, Գէորգին տալով իր հրէշիկը

Ախր-մախրի ժամանակ չէ, շուտ արա. թէ չէ ինքս առանց յայտնելու ներս կմտնեմ. վերջապէս տիկնոջը նշանակած ժամանակին եմ եկել, հասկանումես թէ՛ չի կարող չնդունել (կաշկռուկ խորհելով):

ԳԵՈՐԳ

Գնում եմ, պարոն, գնում եմ, ի սէր Աստուծոյ թողէք յայտնեմ. մի փոքր սպասեցէք, պարոն: (կաշկռուկ է և հարթում):

ԳՐԻԳՈՐ ԱՅՐԱՄԻԶ, անհամբերութեամբ

Դու այստեղ ինչպե՞ս ես:

ԳԵՈՐԳ

Հրամաններ կատարող:

ԳՐԻԳՈՐ ԱՅՐԱՄԻԶ, բարկացած

Ես քեզ հրամայում եմ գնա և իսկոյն յայտնիր:

ԳԵՈՐԳ

Այս րոպէիս (գնում է):

ՏԵՍԻԼ 2.

ԳՐԻԳՈՐ ԱՅՐԱՄԻԶ, միայն

Այ՛ անասուն... (Մտախօս է) Հա՛... պէտք է վերջնական պատասխան տալ նորան: Հրմ... ես ի՞նչպէս վերկենամ և նորա հետ գնամ արտասահման: Մարգիկ ինչ կասեն... չէ որ երեգիս կթքեն... Մինչև այժմ ո՛ր է իմանում թէ ինչ յարաբերութիւն ունեմ արա հետ իսկ եթէ գնամ, արդէն պարզվում է ամեն բան և ո՛ր գիտէ թէ ինչ կայծակներ պիտի թափեն գլխիս. թէ սորա մարդը և թէ բարեկամներս. Չէ, պիտի կորստիմ ասել որ չեմ կարող:

ՏԵՍԻԼ 3.

ԳՐԻԳՈՐ ԱՔՐԱՄԻՉ ԵՒ ԳԵՈՐԳ

ԳԵՈՐԳ, ՆԵՐԱ ՏԻՆԵԼԸ

Տեսա՞ք պարոն, չի կարողանում ընդունել-
գլուխը սաստիկ դառում է. խնդրեց մի ժամից
յետոյ շնորհ բերել:

ԳՐԻԳՈՐ ԱՔՐԱՄԻՉ, ՆԵՂԱՅԽՈՉ

Իմ անունս տուեցի՞ր:

ԳԵՈՐԳ

Այո, պարոն:

ԳՐԻԳՈՐ ԱՔՐԱՄԻՉ

Ի՞նչպէս ասեցիր:

ԳԵՈՐԳ

Ասեցի Գրիգոր Աքրամիչը կամենում է...

ԳՐԻԳՈՐ ԱՔՐԱՄԻՉ, ԿԻՆԵԼԸ ԽՈՒՄԸ

Իսկ նա՞ ինչ ասաց:

ԳԵՈՐԳ

Ասացին որ մի ժամից յետոյ շնորհ բերէք:
ԳՐԻԳՈՐ ԱՔՐԱՄԻՉ, ԽԻՒՐ ԿԻՆԵԼԸ ՆԵՐԱ ՏԻՆԵԼԸ
է՞, է՞... Նա ինձ համար էդպէս բան չի
ասիլ. թէ խօսա՞ ես քո տեղ պատասխան կտամ:
ԳԵՈՐԳ, ՆՈՐԱ Ե ԴՐԱՆ ՏԵՂ ԿԱՆԳԵԼԸ Ե ԽՆԴՐԵԼԸ
Պարոն, եթէ կարելի է մի ժամից յետոյ
շնորհ բերէք. իմ հացից զրկուելուս պատճառ
մի լինէք. առանց էնէլ այս մի ամիս է համա-
րեա՝ ամեն մի չնչին պատճառի համար հոգիս

հանում են. իսկ եթէ այդպէս անէք, ինձ մի
քոպէ չեն պահիլ:

ԳՐԻԳՈՐ ԱՔՐԱՄԻՉ, ԿԻՆԵԼԸ

Լաւ, կգամ. մի ժամից յետոյ կգամ: (Դե-
ռո՞ւ է ԳԵՂԵՂ շարժելը):

ՏԵՍԻԼ 4.

ԳԵՈՐԳ, ԴԵՅԻ

Հազիւ հազ սորա ձեռքից պրծանք, տօ:
Ա՛յ աներես... Դա նորա համար է հաստատ հա-
ւատացած, որ տիկինը անկարելի է չնդունի,
ինչէ՞... ինքն ու տիկինը... ըրը... գիտէք էլի
թէ ինչ յարաբերութիւն ունեն: Համա ում
ճանգն է ընկել... ինձ հրամայում է թէ գնա
յայտնիր, որ ես եկել եմ... ախր ի՞նչպէս կլի-
նի... հիմա ուր որ է կգայ շարմանկա ածողը...
Սա էլ էն սատանան է, որ իսկոյն բանից բան կհաս-
կանայ և ամեն բան կպորզուի... էն ժամանակ
ես ինչ անեմ: Դէ ատա ողջ ողջ գետինը մըտ-
նեմ էլի...

Դրսից լսում է արգանի ձայնը, որը ածում է օրու տեսել ես
երկնքում երգի եղանակը և մի փոքրիկ աղկայ ձայն, որը եր-
գում է արգանի հետ նոյն երգը:

ԳԵՈՐԳ

Ահա եկան, ածում են և երգում: Թաղէն
եկաւ, հինը դուրս (Փախւե՞լ է ի՞նչ «Ենեալը»):

ՏԵՍԻԼ 5.

ՄԻԽԱԻԼ ԵԳՈՐԻԶ, ներկայումս ներս հանելով
 էլի, էլի էս շարմանչիկը... տէր իմ Աս-
 տուած (լսողները եւ Բարիս-Նիւնը և Տարեհալով լա-
 սահապին) Ըրը սիրելի. ասա տեսնեմ, ինչո՞ւ ես
 ամեն օր գալիս և ածու՞մ այդտեղ և երգում.
 քեզ կանչող կայ, թէ... **ՄԻԽԱԻԼ**

ԴՐՍԻՑ

Ի հարկէ կանչող կայ, եթէ ինձ կանչող ու
 փող տուող չլինի, ես այստեղ ի՞նչ բան ունեմ:

ՄԻԽԱԻԼ ԵԳՈՐԻԶ, նշանակաւ

Բայց ասա խնդրեմ, քեզ ո՞վ է ածել տու-
 ղը, փող տուողը. անշուշտ կճանաչես նորան:

ԴՐՍԻՑ

Ի հարկէ. նա փող տուող է, փող ուզող
 խօսք է, որ չճանաչեմ:

ՄԻԽԱԻԼ ԵԳՈՐԻԶ

Բայց ո՞վ է, չի՞ կարելի իմանալ:

ԴՐՍԻՑ

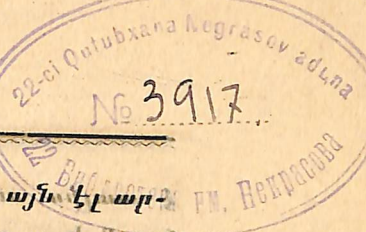
Փողը քեզանից խօսք չեմ ուզում, որ կամե-
 նում ես իմանալ թէ ո՞վ է:

ՄԻԽԱԻԼ ԵԳՈՐԻԶ

Ախ, ես շատ լաւ եմ հասկանում. բայց մի
 պատճառ կայ, նորա համար եմ ես հետաքրքիր
 լինում:

ԴՐՍԻՑ

Ե՛, ձեր միտքն ինչէ. օրական մի երկու

շահի փող եմ ստանում. ուզում էք այն էլ ար-
 գելել տալ: Եղաւ, փառքս ինչ ամալ գտնեմ:
 ՄԻԽԱԻԼ ԵԳՈՐԻԶ
 Խոտանում եմ քեզ, որ երբեք չեմ արգելի,
 միայն ասա իմանամ գոնէ, այդպէս յանգգնա-
 բար վարվողը ինչ տեսակ անձն է:

ԴՐՍԻՑ

Երկու աչք, մի քիթ ունեցող, ու ինքն էլ
 մի լաւ սիրտ ունեցող անձն է. Սփիւրա երգիր:
 (Լսողները եւ Բարիս-Նիւնը ինչ-էն էրեւել):

ՄԻԽԱԻԼ ԵԳՈՐԻԶ, յուսալար Բարիս-Նիւնին

Ե՛էէ... պարզ բան է, պարզ, բոլորովին
 պարզ է. այս բոլորը կնոջս արածն է. նա ինձ
 բարկացնելու համար է անում... Չտե՞սաք շար-
 մանշնչիկը ինչ յանդուգն պատասխաններ տու-
 եց: Չէ. ես պիտի գնամ. անշուշտ պիտի հե-
 ուանամ այստեղից, վաղը և եթ արտասահման.
 ես այլ ևս համբերել չեմ կարող (Բարեկամք Գը-
 նո՞ւ է եւր տեսնել):

ՏԵՍԻԼ 6.

ՄԱՐԻԱ, ներս գալով, իայն

Տեսնո՞ւմ էք, դարձեալ շարմանչիկը, հա-
 լատացնում եմ ձեզ, որ այդպէս սովորեցրած է...
 Չէ, չափազանց անտանելի է ինձ այս մարդը.
 ահա թէ ինչ հնարքներով է կամենում ինձ զայ-
 րացնել: Ամեն օր շարունակաբար սոցա կանչել

—

СЛУБІ 7

24.36 77-17

Ուր ևս չէ համար եր զու երբան փող փր-

ԴԸՍԻՑ

12 11 5 4 1 1 5 5

ԳԷՈՐԳ

—

U.S. 3038 OUTS.

000000 100 0

նորէն վեր բերել պալտօն և դուրս թռչել, բայց դժբաղդաբար
նորէն ուղղում է, երբ կրկին երևում է Միխայիլ Եղորիչը, վերադառ-
նալով դահլիճից: Վերջինս նկատում է անծանօթին):

Միխայիլ, ԵԳՈՐԻՉ, Բարի Դէ՛լ չեալա՞ւք:

Ի՞նչ էս ուղղում դու:

ԱՆՅԱՅՏ

Ներսէս Իվանիչին եմ հարցնում, պարօն.
ասացին որ այստեղ է:

(Միխայիլ, ԵԳՈՐԻՉԸ, նայելով)

Ի՞նչ Ներսէս Իվանիչ. էդ անուշով մարդ
չկայ էս տանը:

(Եւ ինքը գնում է իւր սենեակը, բայց յանկարծ, մտա-
բերելով, որ նախաճաշը պատրաստուած է նախասենեակում նորէն
վերադառնում է այդ բանի պատճառը իմանալու համար: Բայց ինչ
զարմանք, երբ նկատում է, որ նոյն անյայտը, իւր պալտօն մեխից
հանելով, կամենում էր վեր բերել և իւր այսպիսի անսպասելի վերա-
դարձը պատճառ է եղել խեղճին մնալ նոյն դրութեան մէջ, արձա-
նի պէս և երկիւղից նայել իւր աչքերին: ՏԵՍԱՐԱՆ):

Միխայիլ, ԵԳՈՐԻՉԸ, Բարեկցած

էդ ի՞նչ բանի վերայ ես:

ԱՆՅԱՅՏԸ, Դէ Զեւո՛ւ՛մ որքե՛ւն՛ պալտօն

Սրբում եմ, պարօն:

Միխայիլ, ԵԳՈՐԻՉ, Բարեկցած

Բեզ ճի՛ է խնդրում սրբես, աւագակ. ես
ծառայ չունեմ: Տեղիցդ շարժել չյանդգնես...

Գէորգ, Գէորգ... (Անյայտ մարդ է Բեզ՝ պալտօն
և հարկաւորութեամբ դուրս է ընդհանուր Զարապաշ)

Գէորգ... փախաւ, անյայտացաւ... Ես հառ-
կանում եմ... էս ամենը կնոջս բաներն են. ան-

շուշտ նա կրկին օտոթեցրած... ես վազուց...

ՏԵՍԻԼ 9.

ՄԻՒՍԻԼ ԵԳՈՐԻՉ ԵՒ ԳԵՈՐԳ

ԳԵՈՐԳ, շաապա՛ս չէր և Բարեկցած

Այստեղ, եմ պարօն, ի՞նչ էք կամենում:

Միխայիլ, ԵԳՈՐԻՉ

Ձէ՛, լաւ կլինէր մի քանի ժամից յետոյ գայիր:

ԳԵՈՐԳ

Ձեռիս բան կար պարօն, ներողութիւն.
հրամայեցէք:

Միխայիլ, ԵԳՈՐԻՉ, Նշապաշ

Ես հրամայում եմ աչքիցս հեռանալ:

ԳԵՈՐԳ, Գլխիս պալտ և խնայ

Այս րոպէիս: (Գնա՛ւ է):

Միխայիլ, ԵԳՈՐԻՉ, Խնայ

Բայց սպասիր: Էս ինչպէս էս հայում, որ
օրը ցերեկը գալիս են գողութեան և դու թոյլ
ես տալիս պալտօն գողանալու... (Մտաւ ասա-
րելով) Ատա՛... զգուշացիր, զգուշացիր կրկը-
նում եմ. առանց էն էլ գիտես թէ էս այս քա-
նի ժամանակ է, որքան անբաւական եմ քեզա-
նից:

ԳԵՈՐԳ, Ի՞նչ լախե՛նալով

Պարօն, ես ինքս մեղացել եմ մոլորուած,
թէ և ձեզ բան չեմ ասել, բայց անցեալ օրը մէ-
կի ձեռից ձեր նոր խալաթը խլեցի, որը կամե-
նում էր ծախել մէկին տասը էփան: Ես տեսայ
թէ չէ՛ իսկոյն ճանաչեցի, որ ձեր խալաթն է:

ուստի շորերից պինդ բռնելով կամեցայ քարշտալ ուղիղ Պօլիցիան, բայց ձեռքի ունեցած փայտով մի այնպիսի զօրութեամբ մէջքիս խբեց, որ ձեռքերս էլ դարձան սաքեր՝ և այնպէս չորս ոտանի հազիւ գցեցի ինձ տուն... Ի՞նչ անեմ պարոն, ինչպէս երևում է տանու գող է:

ՄԻԽԱԻԼ ԵԳՈՐԻԶ, հրէի մէջ չբաղձա՞ծ:

Տանու գող է... այդպէս է, այդպէս, Գէորգ. տանու գող է, տանու... ես հասկանում եմ, դա իմ կնոջ արածն է. անպատճառ նորա արածն է...

ԳԵՈՐԳ

Կեռ մի բան եմ նկատել, պարոն...

ՄԻԽԱԻԼ ԵԳՈՐԻԶ, խելո՞յ:

Ի՞նչ:

ԳԵՈՐԳ

Ես շատ եմ ուշ դարձնում, բայց չեմ կարողանում վրայ հասնել:

ՄԻԽԱԻԼ ԵԳՈՐԻԶ, անհաճե՞րս-նեմք:

Ի՞նչ է, ի՞նչ...

ԳԵՈՐԳ

Այս քանի օր է. մի մարդ միշտ գալիս է և ականջ է դնում այս տեղաբեներ, նամանաւանդ այն միջոցներում, երբ դուք և աղջիկ պարոնը...

ՄԻԽԱԻԼ ԵԳՈՐԻԶ

Հասկացայ... երբ որ կուզում ենք իրար հետ:

ԳԵՈՐԳ

Այո, երբ որ վիճում էք:

ՄԻԽԱԻԼ ԵԳՈՐԻԶ, արե՞նք:

Երբ որ վիճում ենք... երբ որ վիճում ենք... Հա՛, հա, հասկանում եմ... Ա՛յ իժի ծընունդ... այ սատանի զարմ... Այո, հասկանում եմ... դա կամենում է այդպիսով հաշտարար դատաւորի դիմի... (Գաղանակա՛ն բարկա՛նեմք) Ախ կնանիք, կնանիք, ի՞նչ ասեմ... ի՞նչ անուանեմ ձեզ, որ սիրտս հօսկանայ... (Ի՞նչ կա՞նալով ի՛նչ բարկա՛նեմք լա՛կել Գէորգի գլխին) Բայց եթէ գիտես, որ այդպիսի մի մարդ ծածուկ ականջ է դնում, ինչո՞ւ համար մինչև այժմ ինձ չես ասել, կամ այդպիսի մի մարդ, որ գողութիւն է անում, ինչո՞ւ չես զգուշանում... ինչո՞ւ դուրս չեկար իսկոյն, երբ քեզ կանչեցի:

ԳԵՈՐԳ, ի՞նչ վախեալով:

Նախաճաշի պատրաստութիւն էի տեսնում:

ՄԻԽԱԻԼ ԵԳՈՐԻԶ,

Նախաճաշի պատրաստութիւն էիր տեսնում... Բայց, հա՛. ես գլխաւոր հարցս մոռացայ. (ջոյց արւել տեղանին) Ե՛ս ինչ կնշանակի...

ԳԵՈՐԳ, ի՞նչ խել է վախով:

Այդպէս է հրամայած:

ՄԻԽԱԻԼ ԵԳՈՐԻԶ, խելո՞յ:

Ո՛ր է հրամայել:

ԳԵՈՐԳ

Տիկինը:

ՄԻԽԱԻԼ ԵՊՈՐԻՉ, լարևոյց

Տիկինը:

ԳԵՈՐԳ

Այո:

ՄԻԽԱԻԼ ԵՊՈՐԻՉ, նոյնպէս

Ախր ի՞նչ կնշահակի էք հրամանը... Եւ ետեւել, որ նախասնեակում հաց ուտեն... (Ուստի Բարձրացելով) Ձեմ հասկանում բոլորովին մի մտազափ անգամ խելքս չի հասնում դորան... (Մտաշուք է) Ձէ, մի գու առա, գու քո խելքը ինչ է կտրում գրանից:

ԳԵՈՐԳ

Խելքս այնքան է կտրում, որ ինձ հրամայել են և ես խելութեամբ կատարել եմ... Ամենաք բոլորն էլ այս բոպէիս տեղեց տեղ անեմ:

ՄԻԽԱԻԼ ԵՊՈՐԻՉ

Ձէ, չէ, թող մնա տեսնենք դորանով ինչ պէտքէ անի... թող մնա: (Մտն է գալիս և խոր հարշուս: Սիջոյ): Ախ, (Իջելով հոկարին) տխմար գլուխ... միամիտ գլուխ... Այ այ այ այ... Այ սատանայական մտքեր... այ չարական գիւտական խորհուրդներով լի մտքեր... այ նախանձով ու կրքերով լի սիրտ... Ես հասկացայ... Այստեղ սեղան գցել տալով, նախ ինձ է կամենում ճաքացնել, իսկ յետոյ, որ կուր գցի և իսկոյն վկայ տանի գատաստանի մէջ այն անձին, որը այստեղարենք ման է գալիս և գողտուկ լսում ամենայն ինչ... Սորանից յետոյ ինձ

կարելի է մնալ այստեղարենք... Ձէ, չէ, արտասահման պէտքէ գնացած... Բայց եթէ այն ականջ դնողը ձեռս ընկնի այն է... այն է՝ ես գիտեմ... (Նայելով դէպի հնալ դուռ) Իսկ դու Մարիա, կայծակնահար լինես, անգուցն իջնես... կայծականց շանթեր մտնեն սիրտդ, Մարիա... աւելի բան չեմ ասում: (Բարձրացած Գրեմ է իւր հոգը):

ՏԵՍԻԼ 10.

ԳԵՈՐԳ, Ռայն, Ռ Կուշ Զիշուլս-Է և յետոյ ասում

Սորանից պրծանք, մնաց հիմայ տիկինը... Է՛հ, Աստուծոյ ողորմութիւնով նորանից էլ կը պրծնենք... Կնիկ արմատից գլուխ հանելը թէև դժուար է, բայց ինձ համար՝ շատ հեշտ է: (Մտն է գալիս և Զիշուլս-Է) Այ օյին... ես ու իմ հոգին, որ էս իմ խառնակութեան համար, Աստուած դժողքումն էլ տեղ չի գտնի ինձ համար... Ինչ տեսակ չարչարանք որ տան է՞, մեր պապ սատանէքը՝ էլի քիչ է, շատ քիչ է... Բայց ի՞նչ արած, պիտի ապրենք՝ թէ չէ... Ապա ընկիր հալալութեան, արդարութեան ու ջերմեռանդութեան ետեւից, ես իմ Աստուած, որ փորը կշտացնելու համար մի կտոր չոր հաց չես գտնիլ... Ես աշխարհի կանոն ու սովորութիւն է...

... Էսպէս եկել է, Էսպէս էլ կգնայ: Մարդ ու կնիկ կ'կռուեն, իսկ ծառան կմնայ... (Պէնդ թիթալը՝ է և Գնո՝):

ՏԵՍԻԼ 11.

ՄԱՐԻԱ ՅԵՏՈՅ ԳԵՈՐԳ

ՄԱՐԻԱ

Էս ի՞նչ կնշանակի, չեմ հասկանում: անցեալ օրերը ծածկովիս չկար և մինչև հիմա չէ երեւում, իսկ այժմ շլեւապա չկայ: Անպատճառ սա մի նշանակութիւն ունի... (Աչք բնական է պարսպապատ խեղճը): Ե՛ս ինչ է, նախաճաշի պատրաստութիւնը էստեղ են տեսել... նախասենեակում... Ես սորանից բան չեմ հասկանում... էլի մեր ծառայի յիմարութիւնները կլինին. ինչպէս երևում է կրկին հարբած պիտի լինի... Զէ, գուրս պիտի արած. շատ ինքընդունակ բաներ է անում: (Կանչւմ է Բարիշ) Գէորգ... Գէորգ:

ԳԵՈՐԳ, Կրպից

Եկայ, տիկին (Եկա է Գնո՝): Ի՞նչ էք հրամայում: ...

ՄԱՐԻԱ

Ո՞վ է քեզ հրամայել, որ սեղանը էստեղ դնես:

ԳԵՈՐԳ

Պարօնը, տիկին:

ՄԱՐԻԱ, Կարմայաժ

Պարօնը...

ԳԵՈՐԳ

Այո:

ՄԱՐԻԱ, Զոյնպէս

Ի՞նչպէս թէ պարօնը:

ԳԵՈՐԳ

Նորա այսպէս բարեհաճեցին, տիկին:

ՄԱՐԻԱ

Իսկ դու էլ կատարեցիր:

ԳԵՈՐԳ

Ի՞նչպէս կարող էի չկատարել, տիկին: Իսկ եթէ դուք կբարեհաճէք դնել սալ իւր տեղը, Նոյնպէս պատրաստ եմ կատարելու. կբարեհաճէք հրամայել: (Պարսպապատ է, որ հրամայելուս պէս խեղճ կարգի):

ՄԱՐԻԱ, Կարմայաժ յեռի

Այս րոպէիս որ իւր տեղում լինի այս պատրաստութիւնը... Ես չեմ կարող կռօնների պէս ապրել:—Այ թէ ինչ կնշանակի կռօ ծընուել, էլի մի իւր պապական նախկին սովորութիւններից է կպել: (Ժպտում է) Բայց չէ, բայց չէ, սպասիր Գէորգ, սա կռօյութիւն չէ, նորա էս հրամանը նշանակութիւն ունի... Գնա, գնա, Գէորգ, ինչ որ տարար՝ նորէն բեր դիր տեղը. Ես բոլորը հասկացայ...

ԳԵՈՐԳ, Դէ կոչ

Ի՞նչ տեղն եմ լծել:

ՄԱՐԻԱ

Նա կամենում է ինձ զայրացնել, նա կամենում է ինձ ամեն կերպով ոտնակոխ անել— ես հասկանում եմ: Բայց թող անի՝ ինչ որ կամենայ, թող անի՝ հէնց ինչ ձեռից կգայ—իսկ ես էլ իմ գիտեցածս կանեմ: Կվերցնեմ իմ բերած բաժինքի բոլոր փողերս և Գրիգոր Աբրամիչին էլ հետս կտանեմ արտասահման և այնուհետև թող լինի, ինչ որ լինելու է. թող ինքըն իրա միտք կրճոտի, թէկուզ խելագարուի էլ— շատ եմ հոգս անում... Բայց Գրիգոր Աբրամիչը չեկաւ. մի վերջնական պատասխան չբառուեց ինձ... թէեւ հոգ չէ, որովհետեւ նա ինձ սիրում է, ուղիղ որ սիրում է... եթէ ջութըն էլ գցելու լինեմ, նա ինձ չէ չի ասիլ. նա ինձ հակառակիլ չի. նա իմ մի խօսքը երկու անիլ չի տալ: Այ, ինչ ասեմ մի էնտեսակ տղամարդի, սորապէս խօսմ ինարիքներ սարքող չէ, սորա պէս խօսմ բայղուշ չէ... Հա, հէնց հիմա գնամ մի նորա մօտ, Գրիգորիս մօտ, տեսնեմ ինչ է անում... (Վազում է դէպի իւր դռանը: Բայց յետոյ, հարկերէնով իւր շէնքային զանաւը, իսկոյն հանգնում է և յետոյէտ է դռանը, հանելով Գրիգորի Գէորգ, ինչ եղար...)

ԳԵՈՐԳ

Այստեղ եմ, տիկին:

ՄԱՐԻԱ

Ո՛ր է իմ շէնքայան, ո՞վ է տարել: —

Ո՛ր է Աննան, նա՞ ինչու չի երևում: մի՞ թէ նա գործ չունի:

ԳԵՈՐԳ

Աննան խոհանոցումն է, տիկին, իսկ շէնքային համար բարեհաճեցէք լսել. ես հէնց նոր փողոցից եկայ, նախաճաշի համար խաւարը պահասել էր, յանկարծ տեսնեմ մի մտրդ ինձ տեսնելուն պէս՝ շորի տակ մի բան ծածկեց, ես նկատեցի այդ, տեսայ էլ որ շէնքային էր: Իսկոյն կասկածանքս սաստկացաւ և նորա վզից բռնելով կանգնացրի, մի երկու անգամ, էս երեսին, էն երեսին, տեսնեմ վեր գցեց ու փախաւ: Նաո՞ւ աշխատեցի բռնեմ ուղիղ Պօլիցէն քաշ տամ, բայց փախաւ, ես էլ վեր կալայ շէնքային ու բերեցի տուն. մի փոքր ծալծլուել է, տիկին, բայց ուղղելը շատ հեշտ է:

ՄԱՐԻԱ

Այ՛ աւագակ, էդ ե՞րբ է մտել ներս:

ԳԵՈՐԳ

Ձեմ հասկանում, տիկին, բայց երբ ես նորա ետիցը պինդ բռնեցի ու մի բանի վեր տուեցի, յետ դառաւ այս երեսին մի այնպէս թարս կպցրեց, որ թարսուեցի. Ահա, բարեհաճեցէք նայել՝ դեռ տեղը կարմրած կլինի, իսկ իմ կարծիքով կապտած էլ պիտի լինի:

ՄԱՐԻԱ

Բայց ո՞վ էր, չկարողացա՞ր ճանաչել, կամ հիմա տեսնես կճանաչե՞ս թէ չէ... —

ԳԷՈՐԳ

Մի տեսակ միջահասակ մարդ էր. չճանաչեցի ես, բայց երեսի գծագրութիւնը լաւ միտս էր գալի, իսկ երբ յետ դառաւ ու իւր այն քարացած բռունցքով փոխարէնը հասցրեց այս երեսիս ու փախաւ, շշմեցի, մինչև անգամ ես ինձ էլ մոռացայ: Հազիւ վերցրի շլապան ու խաւեարը և ինձ տուն գցեցի. թէ այսպէս և թէ այնպէս, տիկին, ինչպէս երևում է տանու գող է. տանու մարդ կլինի բոլոր ճանապարհներ դուրս տվողը:

ՄԱՐԻԱ, հասկաժեւով

Ուղիղ ես ասում: Գէորգ, ուղիղ, անշուշտ
դորա մէջ տանու մարդի մառ կայ խառն: Ես
հասկանում եմ: Էդ իմ մարդի արած սատանա-
յութիւններն են. էդ բոլորը նորա ցանած սեր-
մերն են, որ այդ մարդիկը հնձում են: Թէ այս-
պէս և թէ այնպէս ես գիտեմ, ինչպէս կվա-
րուեմ դորա փոխարէն: Դու նախաճաշից յետոյ
կերթաս Պիեռի մագաղինը և կբերես մի մեծ
ջամագան—ես վաղը պիտի հեռանամ այստեղից,
պիտի գնամ արտասահման. Աննային էլ կասես
նախաճաշից յետոյ գայ, պատրաստութիւնս
տեսնի—հասկացա՞ր:

ԳԼՈՐԳ

Ի՞նչպէս է տրիկին: (Իւրճացած) Ապա ե՞ս,
ես մնամ անտէր...

ՄԱՐԻԱ

Ինչո՞ւ, դու կմնաս պարոնիդ հետ: Նրեա-
պաս բեր տեսնեմ:

ԳԷՈՐԳ

Ահնային տուեցի, որ գնի ձեր շկափը, այն-
տեղ կլինի:

ՄԱՐԻԱ

Հա, գնամ մի տեսնեմ ինչ օրն է ընկել:
Այ՛ աւագակ:

ԳԷՈՐԳ

Տիկին, բարեհաճեցէ՞ք մնալ. նախաճաշը պատրաստ է:

ՄԱՐԻԱ, հեռու

ԼՈՒ, գալիս եմ. դու գնա բայդու, պարո-
նիդ. Կանչիր: (Գնա՛հ է):

ԳԵՈՐԳ

Այս բողոքէիս: (Գնո՛՛մ էս Լո՛ւլո՛՛ւմ է Կո՛ւլե՛՛ն ե-
րևից Գեղորդի յայնը) » Նախաճաշը պատրաստ է »:
(Յէրոյ: Մեկտիւ Եգորիւի յայնը) » Գնա՛, գալիս եմ,,
(Ներս է հարձակ Գեղորդը):

ԳԷՈՐԳ

Թրխկոցը հիմա պիտի դուրս գայ: Տեսնենք ինչպէս կ'վերջանայ. կամ հէնց էստեղ պիտի բռնուեմ, կամ թէ չէ...

STU L 12.

ՄԻՒԱԽԼ ԵԳՈՐԻՉ ԳԵՈՐԳ ԵՒ ՅԵՏՈՅ ՄԱՐԻԱ
ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԲԱՄԻՉ, Ե՛րբ է հոնո՛ւ Ք Լըւգիւր յէրե՛ն
Դէ համեցէք, դէ համեցէք պար եկէք մի

անխիղճ կնկայ թուլթակի տակ... համեցէք նա-
խաճաշ արէք տան նախասենեակում... Յան-
կարծ տուգերից մէկը ներս մտնի, ի՞նչ կասի...
չէ որ կ'իջի ու առանց պատճառ իմանալու
յետ կ'դառնայ: Դէ արի մի բարկացիր, արի
զսպի քեզ... Ինչպէս երեւում է սորա հերանց
տանը հէնց միշտ նախասենեակում են հաց ու-
տում... Չէ, կ'ըսեմ, տեսնեմ բանը որտեղ է դա-
դարում (Գէորգին) Գնա տիկինիդ էլ կանչիր է,
ի՞նչ ես գումշի պէս մխուել է գտեղ:

ԳԵՈՐԳ

Նորա հիմա կգան: Ես նորա յայտնել եմ:
ՄԱՐԻԱ, Ներս է հարնոմ: Երկուսուս ալ էլ շատ լա-
կանքիս էմ երբ:

Ուրեմն, պարոն, այսուհետեւ նախասենեա-
կում պիտի հաց ուտեցնէք:

ԳԵՈՐԳ, առանցին

Վայ, վայ, ինչ վատ սկսեցին... (Դուրս է
գնում):

ՄԻԽԱԻԼ ԵԳՈՐԻՉ, առանցին

Դէ համեցէք... ի՞նչ է ասում... իր արածը
ինձ վերայ է գցում, որ անպատճառ մի վէճ,
կռիւ ընկնի... ինչպէս երեւում է նա էլ այս-
տեղ է... (Գնում է խորի դուռը բաց է անում և
նայում ալ և յախ, յեւ քաշով) Չէ, մարդ չկայ...
Հա, ինչ ասացիք տիկին... Ե՛

ՄԱՐԻԱ

Ի՞նչ պիտի ասեմ, մի թէ գուր ձեր արա-
ծը չգիտէք...

ՄԻԽԱԻԼ ԵԳՈՐԻՉ
... Իմ արածը, իմ արածը ասում էք տիկին,
յետոյ չէք տեսնում... դեռ ևս չէք պատկա-
ռում...

ՄԱՐԻԱ, Բարձր

Ե՛ս պիտի պատկառեմ, ամաչեմ... ամեն
խայտառակութիւն ինձ ճաքացնելու համար տ-
րեցիր, ամեն օր շարմանկա ածող բերել տուե-
ցիր, ածել տուեցիր (այս Բարձր խօսքերից յետոյ Մի-
խայիլ Եգորիւն լախուսի պարմանով յի-
շու): Ծածկովիս ու շլեպաս գողանալ տուե-
ցիր, չեմ իմանում թէ ինչ օյիններ գլուխս հա-
նեցիր ու հիմայ բերել ես ինձ ու այստեղ ես
նախաճաշ անել տալիս... բաւական է, ամօթ
է... մի անօգնական կեօջ հետ այդպէս չեն վա-
րուիլ:

ՄԻԽԱԻԼ ԵԳՈՐԻՉ

Դէ հիմա ի՞նչ էք ասում սորան, դէ արի
ու հոգի հաւատ բեր դիմանայ, տօ տօ... (Գն-
ում է նորէն դուռը բաց է անում, որ իմանայ արդեօք
անայս լէճան էիաք է ընդէ և նորէն վերադարձում է):

ՄԱՐԻԱ

Ի՞նչ էք շուտ շուտ գուրս նայում, կամե-
նում էք վիճի կանչել... կաշեցէք, կանչեցէք
որքան կամենաք, արդարութիւնը իմ ետեւիցս է:

ՄԻԽԱԻԼ ԵԳՈՐԻՉ, Բարկացած

Է՛հ, էս էլ նոր խայտառակութիւն... Ի՞նչ
էք ասում տիկին, այդ ընչեր էք ասում, տիկին...

բաւական չեն ձեր արածները ու հիմայ նորէն
ուղղում էք ինձ բորբոքել. մի փոքր գոնէ խնա-
յեցէք, անգո՛ւթ... (առանջին, Բարկայաթ) Ուղիղ է
ասած, որ կանայք քարասիրտ են...

ՄԱՐԻԱ

Սպասեցէք. ասացէք խնդրեմ իմ արածներս.
Թուեցէք գոնէ մի երկուսը... Ել ի՞նչ էք փայ-
տի նման կանգնել:

ՄԻԽԱԻԼ ԵԳՈՐԻՉԸ, Քի Կոյճ
ԸՆԴ... Էս էլ քեզ նոր անպատուութիւն (նո-
րա՞ն) Այ անխիղճ, քո արածները ինձ վերայ ես
կոտորում: Ինքդ ամեն օր շարմանշնչիկին կան-
չում ես ու ինձ վերայ ես ձգում (ա՛ն խօսքի
յեոյ Մարիան արմայական յի՛ է ընդունո՛ւմ) Ինքդ
խալաթս ու պալտօս գողանալ ես տալիս, ու
հիմայ ինձ վերայ ես ձգում: Դու ինքդ ծածուկ
մարդիկ ես այստեղ ման ածել տալիս, որ դա-
տաստանում քեզ վկայ կանգնեն ու հիմա ինձ
վերայ ես ձգում... Այսօր էլ ինքդ հրամայել
ես խեղճ ծառայի, որ անպատճառ այստեղ լի-
նի նախաճաշը ու հիմա անամօթաբար ինձ վե-
րայ ես ձգում... Թո՛ւհ, ես քեզ պէս կնոջն ինչ
ասեմ...

ՄԱՐԻԱ, Վերին առանձնի Բարկայաթ
Թքիր քու հօրն ու մօր ու քու կո՛ս պա-
պերի ու ագգու տակի վերայ, պարօն: Իսկ ե-
թէ կամենում ես, որ պարզն իմանաս, ծառան
այստեղ է. կանչենք ու հարցնենք...

ՄԻԽԱԻԼ ԵԳՈՐԻՉ, Կոյճ
Կանչենք և ով որ մեղաւոր լինի... Գէ-
որգ...

ՄԱՐԻԱ

Գէորգ...
ԳԵՈՐԳ, Կերա Գալ
Հրամայեցէք, (առանջին) Ա՛յ, ա՛յ, տունս քան-
դուեց...

ՄԱՐԻԱ

Գէորգ, պարզն ասա...
ՄԻԽԱԻԼ ԵԳՈՐԻՉ, Քի Կոյճ
Սպասիր ես հարցնեմ, դու մի խօսա...

ՄԱՐԻԱ

Չէ, ես կհարցնեմ, ուղղում ես որ... Էէ, ես
պիտի հարցնեմ:

ՄԻԽԱԻԼ ԵԳՈՐԻՉ

Լաւ, լաւ, դու հարցրու: Գէորգ, ուղիղն
ասա, որ ուղիղն ասես՝ լաւ փող կբաշխեմ, մի
վախեցիր:

ՄԱՐԻԱ

Է հիմա փողի անուն տուեցիր, ի հակէ նա
ինձ վերայ կգցի...

ՄԻԽԱԻԼ ԵԳՈՐԻՉ

Նզոված լինեմ թէ ես այն մտքով փողի ա-
նուն տվեցի, որ քեզ վերայ գցի... Գէորգ, յա-
նուն Աստուծոյ...

ՄԱՐԻԱ

Լաւ, լաւ, ասա տեսեմ Գէորգ, քեզ ո՞վ

հրամայեց որ նախաճաշը այստեղ պատրաստես.
ասա՛, պարզն ասա... (նա բան չէ ասում): Թէ ես
եմ ասել՝ ասա, թէ սա է ասել՝ ասա:

ԳԵՈՐԳ

Է՛ Է... պարոն ու տիկին ի՞նչ բանի ետե-
ից էք ընկնում: Կերակուրը սառեց, գնամ բե-
րեմ...

ՄԻԽԱԻԼ ԵԳՈՐԻԶ

Զէ, սպասիր, մի գնալ. ուղիղն ասա. որ ու-
ղիղն ասես, ես քեզ մինչև մահդ իմ տանը կը-
պահեմ, ապա պարզը:

ՄԱՐԻԱ

Է՛լի կաշառք:

ՄԻԽԱԻԼ ԵԳՈՐԻԶ

Կաշառքս որն է, ես այդպէս գոնէ պիտի
ասեմ, որ ուղիղն իմանանք, թէ չէ:

ՄԱՐԻԱ

Է՛լ ինչ ես կանգնել Գէորգ. ասա՛, պարզն
ասա է՛լի. քո վիզը խօմ չենք կտրելու, ես եմ
հրամայել թէ նա:

ԳԵՈՐԳ

Դէ տիկին, շատ էք դուք էլ բանի ետե-
ընկնում: Կամ նոքա են ասել, կամ դուք էք ա-
սել:

(Այդ միջոցին, երբ ասաց, «կամ նա է ասել» Մարիան ա-
սում է Միխայիլ Եգորիչին «Այ» իսկ երբ Միխայիլ Եգորիչը լսում է
«կամ դուք էք ասել» ասում է Մարիային «Այ»):

ՄԱՐԻԱ

Զէ, դորանից բան դուրս չեկաւ...

ՄԻԽԱԻԼ ԵԳՈՐԻԶ

Այ մարդ մի պարզն ասա, թէ չէ...

ԳԵՈՐԳ, ի՞նչ Բարեկամ

Թէ որ այդպէս է, ես եմ արել. պարծանք...

ՄԱՐԻԱ

Տօ, ուղիղն ասա. մեղայ քեզ տէր Աստու-
ած...

ԳԵՈՐԳ

Կերակուրը սառեց... գնամ բերեմ (Գ-Գ
է Գ-Գ):

ՄԻԽԱԻԼ ԵԳՈՐԻԶ

Զէ, չի ասում. սորանից բան չի կարելի ի-
մանալ. բայց թէ այսպէս և թէ այնպէս՝ ես մի
չնչին կնոջ խօսքի տակ չեմ մնալ. ես իմ գի-
տեցածս կանեմ...

ՄԱՐԻԱ

Ես էլ իմ գիտեցածս կանեմ, տեսնենք ու/
կիողմանի:

ՄԻԽԱԻԼ ԵԳՈՐԻԶ

Նատ բարի, տեսնենք:

(Երկուքն էլ շատ բարկացած նստում են նախաճաշ անելու.
մէկը նստում է սեղանի այս կողմը, մէկը այն: Միխայիլ Եգորիչը, կա-
մենալով չտեսնել իւր ամուսնոյ երեսը, գինու շիշը մօտ է դնում
իւրեան և լրագրի կէսը պառկեցնելով սեղանի վերայ, իսկ միւս կէ-
սը կանգնեցնելով, ի հարկէ զէմ պուած շիշն, սկսում է ուտել և
կտրող և այսպիսով լրագիրը պատճառ է լինում Միխայիլ Եգորիչին
չտեսնելու կնօջ երեսը: Այս նկատում է և հասկանում է Մարիան.
Նա էլ դորա փոխարէն գիտութեամբ վերցնում է գինու շիշը, գինի
ածելով իւր բաժակի մէջ, խմում է: Ի հարկէ, երբ նա շիշը վերցը-
նում է, լրագրի մի մասն էլ է վայր ընկնում սեղանի վերայ. Միխայիլ
Եգորիչը շատ վատ նայում է Մարիայի երեսին և վերցնում է ջրի

շիշը ու լրագիրը նորէն դէմ տալիս: Մի փոքր յետոյ Մարիան դարձեալ վերցնում է ջրի շիշը և ածում է իւր բաժակը ջուր:— Լրագրի մասը վայր է ընկնում սեղանի վերայ: Միխայիլ եգորիշը առաւել ևս բարկացած նայում է կնոջ երեսին և կրկնում է իւր արածը մօտեցնելով քացախի, խարդալի, բիբարի պէրիք ուր: Մարիան նոյնպէս վերցնում է մի փոքր յետոյ այդ քիճորքը և քացախ է ածում իւր աճանը: Լրագիրը վայր է ընկնում: Այստեղ երկոցունց աչքերը շատ վատ և բաւականին երկար ժամանակ հանդիպում են իրար: Միխայիլ եգորիշը այլ ևս ուրիշ բան չգտնելով ակամայից ստիպված պարտաւորվում է ձախ ձեռով բռնել լրագիրը և աջ ձեռով ուտել: Անցնում է միջոց: Մարիան վեր է կենում տեղից, գնում է իւր սենեակը և իսկոյն վերադառնում է, բերելով մի այլ լրագրի համար, և մօտեցնելով ջրի շիշը իւրեան, անում է այնպէս, ինչպէս մի փոքր առաջ իւր ամուսինն արաւ, ի հարկէ կամենալով ցոյց տալ, որ նա էլ նորա երեսը չի կամենում տեսնել: Այդ նկատում է Միխայիլ եգորիշը, վերցնում է ջրի շիշը և ջուր է ածում: Մարիան մօտեցնում է զինու շիշը— այդէլէ վերցնում Միխայիլ եգորիշը և զինի է ածում: Տիկինը մօտեցնում իւրեան պրիբորը նոյն նպատակի համար, բայց մի փոքրից յետոյ այդ էլ է վերցնում: Այս միջոցին նորէն երկոցունց բարկութեամբ վառուած աչքերը բաւականին ժամանակ հաղիպում են իրար: Մարիան իսկոյն վեր է կենում տեղից, կիսատ թողնելով նախաճաշը և վայր գցելով տակի աթոռը, շտապաւ գնում է իւր սենեակը: Միխայիլ եգորիշն էլ է վեր կենում, և գնում է բարկացած:

ՎԱՐԱԿՈՅՐԸ ԻՋՆՈՒՄ Է:

ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆ ՈՍ.

ՆՈՅՆ ՏԵՍԱՐԱՆԸ ԱՌԱՅՆ ՀԱՅԻ ՍԵՂԱՆԻ

ՏԵՍԻԼ Է.

ՄԻԽԱԻԼ, ԵԳՈՐԻՉ, ՆԵՐԱ ՎԱՂԵԼՈՒ ԷՐ ԴԵՆԵՅ

Նոր լուսամտից տեսայ, որ մի ինչ մարդ այս պատի տակ գնում գալիս է. հըմ... Երեւի դա Մարիայի սովորեցրած մարդերիցն է, որը նորա համար վկայի դեր պէտք է խաղայ... Ըհը, եկա՛ւ... (մոռ գալով) փայտս ուր է, փայտս... ահա (գրեւոր է և գնում է խորի գրեւոր յանդիմանում հանգնում, յետին պիտի բռնած փայտը և ահա մի վայրկեան ապաստելով ընդ ներս պիտի գայ անյայտ վիճակ) Մարդ չկայ, սխալուեցի... Հա, այսպէս պիտի անել (գրեւոր համայ ծածկում է և սկսում է գրեւորաւ մէկ էր, մէկ Մարիայի յայնում) Այո, այս բոլորը բո՛ւ արածն է, դո՛ւ ես ինձ հետ այդպէս վարվում... (հանայի յայնում) Ձէ, ասա տեսնեմ, ո՞վ է շարմանկա ածողին ամեն օր կանչում... (Էր յայնում) Ես եմ կանչողը, թէ դու (հանայի յայնում) Ո՞վ է ծածկովիս ու շրեապաս գողանալ տվողը: (Էր յայնում) Իսկ իմ խալաթն ու պալտօն ո՞վ է գողանալ տալիս, տիկին: (հանայի յայնում) Ո՞վ է ամեն անգամ ինձ զգուցանում: (Էր յայնում) Դէ, դէ, գլուխս մի տար, անում

եմ, թէ չէ, ինչ որ չես տեսել այն էլ կտեսնես:
(Կանայի յայնով) Լա՛ր... (Ի՛ր յայնով) Ախ դու
անպիտան, դո՛ւ համարձակուես... (Ի՛նձ է
պատկերն) այ քեզ, այ քեզ (Կանայի յայ) այ այ այ,
հասէք, օգնեցէք: (Ի՛ր յայ) ձայնդ կտրիր (շա-
րահանում է ի՛նչէլ այս և այն կողմ) Աստուած սիրո-
ղը հասնի, Գէորգ, Աննա... (Այս միջոցին միմեկու
նէրս է մոռնում Գրիգոր Աբրահայի և Միխայիլ Եփրեմի
ժառանգ ի՛ր բարկութեամբ, հասնում է սրբան մի,
երկու...) հազիւ եկա՛ր, այ քեզ, այ քեզ... դէ
գնա, այս էլ վկայիր...

Տ Ե Մ Ի Լ 2.

ԳՐԻԳՈՐ ԱԲՐԱՄԻՉ ԵՒ ՄԻԽԱԻԼ ԵԳՈՐԻՉ

ԳՐԻԳՈՐ ԱԲՐԱՄԻՉ, սրտաւրէժ հարսանք
Միխայիլ Եգորիչ, ես եմ, կամաց է՛... ո՛ւֆ...
ո՛ւֆ... ի՛նչ վկայութիւն... ախար ի՛նչ եմ ա-
րել (նէրս է մոռնում Գէորգը):

ՄԻԽԱԻԼ ԵԳՈՐԻՉ

Ախ, Գրիգոր Աբրամիչ, (գրեւոր և խոր
գրեւոր) ախ, Գրիգոր Աբրամիչ, ներողութիւն,
եղբայր. այնքան բարկացած էի, որ չիմացայ թէ
ու՛մ հետ գործ ունէի: Գրիգոր Աբրամիչ, ներո-
ղութիւն, Գրիգոր Աբրամիչ...

ԳՐԻԳՈՐ ԱԲՐԱՄԻՉ, մէջքս ջարդեցիր, նոր ներողու-
թիւն... օյ օյ օյ...

ՄԻԽԱԻԼ ԵԳՈՐԻՉ

Գրիգոր Աբրամիչ, հոգիս, չնկատեցի որ դու
ես, հաւատացիր...

ԳՐԻԳՈՐ ԱԲՐԱՄԻՉ, մէջքս ջարդեցիր

Յորհաճ, խըռճ էի մի փոքր կամաց գոնէ
խբէիր... չէիր իմանում որ ես եմ:

ՄԻԽԱԻԼ ԵԳՈՐԻՉ

Այդ է որ չէի իմանում է, իմանայի այդ-
պէս կանէի...

ԳՐԻԳՈՐ ԱԲՐԱՄԻՉ

Ես որ ներս մտայ ախր մարդ չկար, ո՛ւմ
էիր այնքան ծեծում...

ՄԻԽԱԻԼ ԵԳՈՐԻՉ

Էլ ինչ ասեմ եղբայր, կինս ինձ այս տեղն
է հասցրել:

ԳՐԻԳՈՐ ԱԲՐԱՄԻՉ

Ի՛նչպէս...

ՄԻԽԱԻԼ ԵԳՈՐԻՉ

Էլ ի՛նչն ինչպէս, ինչ որ ձեռից գալիս է
խնայում է գոնէ...

ԳՐԻԳՈՐ ԱԲՐԱՄԻՉ

Ես բան չեմ հասկանում:

ՄԻԽԱԻԼ ԵԳՈՐԻՉ

Եղբայր, ամենայն օր շարմանկա ածող է
կանչում ու մեր այս լուսամտի տակ ածել ու
երգել տալիս, պալտօս ու խալաթս է գողանալ
տալիս...

ԳՐԻԳՈՐ ԱՅՐԱՄԻԶ

Այդպէս բան ինչպէս կարող է լինիլ, Մի-
խայիլ եգորիչ:

ՄԻԽԱԻԼ ԵԳՈՐԻԶ

Հաւատացնում եմ քեզ. այ, մեր Գէորգին
չեն ծեծե՞լ, երբ նա գողացողին Պօլիցիա է կա-
մեցել տանել... Յետոյ. երբ ես տեսել որ նա-
խաճաշը նախասենեակում անեն, երբ ես տե-
սել—այս էլ նորա հրամանն է... միւսը, եր-
րորդը, ո՞ր մէկն ասեմ...

ԳՐԻԳՈՐ ԱՅՐԱՄԻԶ

Բայց...

ՄԻԽԱԻԼ ԵԳՈՐԻԶ

Միայն ես քեզ խնդրում եմ. դու իրան
խորհուրդ տուր, որ այդ տեսակ բաներից ձեռք
քաշի, ապա թէ ոչ՝ ես ինչ որ ունեմ կվերցը-
նեմ, կերթամ արտասահման և իմացած կաց որ
ես արդէն վճռել եմ այդպէս անել, եթէ միայն
վերջ չտայ իւր այսպիսի վարմունքներին ու այ-
նուհետեւ զղջայ էլ՝ վերադառնողը չեմ:

ԳՐԻԳՈՐ ԱՅՐԱՄԻԶ, առանցիկ

Ըհ՛հ, ... սա էլ արտասահման, աչքս լոյս...

ԳԵՈՐԳ, Գնալով, Բէ կողմ

Վայ, վայ, սա էլ արտասահման... բանս
թարսուեց... Հիմա ուրիշ հնարք է հարկաւոր...

ՄԻԽԱԻԼ ԵԳՈՐԻԶ

Որ մեռնի էլ՝ չեմ վերադառնալ այնուհե-
տեւ. այդպէս.—իմ վճռիս այդ է:

ԳՐԻԳՈՐ ԱՅՐԱՄԻԶ, առանցիկ

Արտասահմանը լաւ մարդ ու կնկայ փախ-
չելու տեղ է դառնել:

ՄԻԽԱԻԼ ԵԳՈՐԻԶ

Այդպէս... խելք ունի թող դադարի, բա-
ւական է. խնդրում եմ քեզանից, իրան ասա,
հասկացրու բանի էութիւնը, կակղացրու նո-
րան, ամաչացրու. իբրեւ եղբայր՝ ես քեզ յանձ-
նում եմ...

ԳՐԻԳՈՐ ԱՅՐԱՄԻԶ, առանցիկ

Աչքս լոյս... Նա ինչ է ինչ առաջարկում,
սա ինչ է առաջարկում: Հիմա էս քոթակը ինչ
արժէ՞ր, թէ չէ...

ՄԻԽԱԻԼ ԵԳՈՐԻԶ

Հասկացա՞ր, Գրիգոր Աբրահիմ... խնդրում
եմ, ասա որ ինչ էն տեղը չգցի...

ԳՐԻԳՈՐ ԱՅՐԱՄԻԶ

Շատ լաւ, աչքիս վերայ. բայց դու ինչ մի
ասա տեսնեմ, այն ծեծը ինչ կնշանակէր:

ՄԻԽԱԻԼ ԵԳՈՐԻԶ

Ինչը...

ԳՐԻԳՈՐ ԱՅՐԱՄԻԶ

Քոթակը, քոթակը... ինչքան խելքիս զոր
եմ տալիս, ոչինչ չեմ հասկանում:

ՄԻԽԱԻԼ ԵԳՈՐԻԶ

Կասեմ, բոլորը կասեմ, միայն դու հէնց
հիմայ գնա, նորա հետ խօսիր. ես քեզ բոլորը
կպատմեմ: Ինչ հէնց հիմա հաշտութեան լուր
բեր. ես սպասում եմ: (Գնում է):

ԳՐԻԳՈՐ ԱՅՐԱՄԻՉ, Ռիյն

Այժ քեզ օյին... Դա չլինի՞ իմացել է որ ես
իւր կնոջ հետ ծածուկ գործեր ունեւմ ու գո-
րա համար... Չէ, երբ ես մտայ՝ նա հէնց ծե-
ծում էր մէկին, բայց չեմ հասկանում թէ
ու՛մ: Թէ այսպէս լը թէ այնպէս ինձ կպատմի,
իսկ ես հիմա գնամ տիկին Մարիայի մօտ լը
յայտնեմ իմ վերջնական կամքս: (Կաթնո՛ւ է գը-
նալ, բայց Մարիան հափնա՛ւ շէտական գլխին, զոն-
Թիլը յէտին, Դա՛ւ է հալը):

ՏԵՍԻԼ 3.

ԳՐԻԳՈՐ ԱՅՐԱՄԻՉ ԵՒ ՄԱՐԻԱ

ՄԱՐԻԱ, Բնակար նախապէս

Ախ, Գրիշա ջան, ի՞նչ եղար, ես քեզ մե-
ռայ սպասելով. հէնց հիմա գալիս էի քեզ մօտ,
որ իմանամ քո միտքը... Արդէն համաձայնած
պիտի լինես, չէ՞:

ԳՐԻԳՈՐ ԱՅՐԱՄԻՉ

Յաւօք սրտի կամենում եմ ձեզ յայտնել,
տիկին, որ չեմ կարող:

ՄԱՐԻԱ, Կարեւոր

Ի՞նչպէս:

ԳՐԻԳՈՐ ԱՅՐԱՄԻՉ

Այնպէս որ տիկին, շատ դժուար առաջար-
կութիւն է դա. ապա իմ գործերս ինչ առեմ:

ՄԱՐԻԱ, Կարեւոր

Այդ քեզանից ես չէի սպասում...:

ԳՐԻԳՈՐ ԱՅՐԱՄԻՉ

Ես այդ հասկանում եմ, տիկին, բայց իմ
դրութիւնը... այսինքն... ես (առնելով) Ինչպէս
ասեմ որ լաւ լինի... (նստի) Բայց...

ՄԱՐԻԱ, Կարեւոր

Բաւական են ձեր բայերը... դուք իմ վի-
զս ծռեցիք, ես ձեզ վերայ մեծ յոյսեր ունէի...
դուք ինձ ամեն կերպ խաբեցիք... դուք ինձ
հետ վարվեցիք ինչպէս մի շարլատան...

ԳՐԻԳՈՐ ԱՅՐԱՄԻՉ

Ես մեղաւոր եմ տիկին, բայց... պիտի մի
փոքր դուք էլ հասկանաք իմ գրութիւնը...

ՄԱՐԻԱ

Բայց, իմ դրութիւնը... բայց... իմ դրու-
թիւնը... ահա ձեր անկապ նախադասութիւն
կազմող բառերը... Այսօրէն իսկ ես հեռանում
եմ ձեզանից... ուրեմն մնաք բարեալ... ես
միայն կարող եմ գնալ արտասահման... (հիւս-
է Դէպի Եւրոպա):

ԳՐԻԳՈՐ ԱՅՐԱՄԻՉ

Տիկին, սպասեցէք, մի երկու խօսք ևս...

ՄԱՐԻԱ, Կարեւոր Եւրոպա

Ի՞նչ է, ի՞նչ էք կամենում ասել... փոշմա-
նեցիք, կամենում էք ինձ հետեւել...

ԳՐԻԳՈՐ ԱՅՐԱՄԻՉ

Ոչ, տիկին... այսինքն... բայց...

ՄԱՐԻԱ

Դարձեալ բայց... մնաք բարով... (Բարեկամ ինչպե՞ս է ի՞նչ երեւոյց դուք և անյայտանք է)։

ԳՐԻԳՈՐ ԱՔՐԱՄԻԶ, յեւեւրէր արարելով

Ձէ, լաւ վերջացաւ... կտրուեց մեր բարեկամութիւնը... և շատ լաւ եղաւ. այլ ևս ինչ ի՞նչ հարկաւորութիւն, երբ այստեղ մնալու չէ... հը... հա... ուրեմն на лѣво кругомъ, маршъ!.. (Քննե՛ք և շարժուա՛նք. անցնա՛նք և ձեռքի ձեռքով, ներս և դուրս Միխայիլ Եփրեմով)։ Հմի գոյր...

ՏԵՍԻԼ 4

ՄԻԽԱԻԼ ԵԳՈՐԻԶ ՅԵՏՈՅ ԳԵՈՐԳ

ՄԻԽԱԻԼ ԵԳՈՐԻԶ, Դայն

Գրիգոր Աբրամիչը այստեղ չէ... Մի գուշկէ դեռ ևս Մարիայի սենեակումն է... Նա շատ կաշխատի հաշտեցնելու համար, գիտեմ... բայց միթէ մինչև այժմ չեն վերջացրել իւրեանց խօսակցութիւնը... հը... (Կանչե՛ք և Ժառանգ) Գէորգ...

ԳԵՈՐԳ, Ներս Դանելով

Հրամայեցէք... (Կանչե՛ք և Ժառանգ)

ՄԻԽԱԻԼ ԵԳՈՐԻԶ

Գրիգոր Աբրամիչը տիկնոջ մօտն է...

ԳԵՈՐԳ

Ո՛չ... պարոն, նոցա մօտ մարդ չկայ...

ՄԻԽԱԻԼ ԵԳՈՐԻԶ

Ապա ո՛ր է նա...

ԳԵՈՐԳ

Նորա բաւականին միջոց է որ գնացել են։

ՄԻԽԱԻԼ ԵԳՈՐԻԶ

Ի՞նչպէս թէ գնացել... նա ինչ պիտի պատասխան բերէր... Հա... տիկնոջ հետ տեսնուեցան... զանազան մտքով մտաւորաբար...

ԳԵՈՐԳ

Այո։

ՄԻԽԱԻԼ ԵԳՈՐԻԶ

Ինչքան վերայ էին խօսում. հասկացանք թէ չէ... որ միջոցով ցոյց տալու... ինչ...

ԳԵՈՐԳ

Ոչ, պարոն. ես իմ սենեակումն էի, բայց մի փոքր բարկացած իրար հետ խօսացին խօսացին և հեռացան։

ՄԻԽԱԻԼ ԵԳՈՐԻԶ

Մի երկու խօսք գոնէ չհասկացանք։

ԳԵՈՐԳ

Բոլորովին... ես միթէ իրաւունք ունեմ նոցա խօսակցութիւնը շտելու։

ՄԻԽԱԻԼ ԵԳՈՐԻԶ

Լաւ. ես հասկացայ... (Կանչե՛ք) Ինչպէս երևում է Գրիգոր Աբրամիչը շատ է համոզել, բայց բան գրուի չի եկել և շատ բարկանալուց յետոյ՝ թողել և, այլ ևս չկամենալով ինչ վրէժաւորութիւն, գնացել է... Ահա ինչ կնշանակի մա-

քուր սիրտ ունեցող բարեկամ և ուղիղ որ բարի կամեցող է նա ինձ... ուղիղ որ տերտ սէր և մաքուր սիրտ ունի նա դէպի ինձ... խեղճ մարդ... ի՞նչ արած... մի չար կնոջից ստիպուած պարտաւորուած եմ հեռանալ և նորանից... (Գառնիւմ է և ման գալիս) Հա... Գէորգ, այս ընկալիս կգնաս Պիերի մագաղինը և մի ամուր և մեծ չամադան կբերես ինձ համար, հասկացա՞ր... ես վաղը գնում եմ արտասահման... X

ԳԵՈՐԳ, խեղճ խեղճ

Պարոն ապա ե՞ս... ե՞ս ինչ անեմ...

ՄԻԽԱԻԼ ԵԳՈՐԻՉ, հարու հարստաց

Է՛հ... քեզ ինչ... որտեղ որ լինի դու քեզ համար կապրես... կամ տիկնոջդ մօտ կմնաս...

ԳԵՈՐԳ

Ինչպէս կբարեհաճէք, պարոն... (առանցիկ) Զէ, պիտի սրանց հաշտեցնել, թէ չէ տունս կքանդուի (հաճեա՞մ է գնալ)...

ՄԻԽԱԻԼ ԵԳՈՐԻՉ

Հա... տիկինդ որտեղ է...

ԳԵՈՐԳ

Իւրեանց սենեակում պառկած են, պարոն...

ՄԻԽԱԻԼ ԵԳՈՐԻՉ

Պառկած... ինչո՞ւ է պառկած...

ԳԵՈՐԳ

Նաո՞ւ վատ տկարացաւ նոր, պարոն: Աննան շուտ շուտ ջուր է տալիս երեսով... սիրտը գնում է, պարոն...

ՄԻԽԱԻԼ ԵԳՈՐԻՉ

Ինչպէս թէ... ախար նոր առողջ էր...

ԳԵՈՐԳ

Գրիգոր Աբրամիչը հէնց գնաց թէ չէ՝ նոքա այս օրն ընկան, պարոն...

ՄԻԽԱԻԼ ԵԳՈՐԻՉ

Նա գիտէ՞ որ ես արտասահման եմ գնում:

ԳԵՈՐԳ

Նոցա խօսքերից երևաց որ գիտեն:

ՄԻԽԱԻԼ ԵԳՈՐԻՉ

Ի՞նչ խօսքեր... ի՞նչ ասաց...

ԳԵՈՐԳ

Է՛հ... ինչ և իցէ, պարոն...

ՄԻԽԱԻԼ ԵԳՈՐԻՉ

Ասա, ասա մի թագցնիլ:

ԳԵՈՐԳ

Ասացին. նա գնում է արտասահման, ինձ թողնում է, ասացին...

ՄԻԽԱԻԼ ԵԳՈՐԻՉ

Յետո՞յ:

ԳԵՈՐԳ

Յետոյ...

ՄԻԽԱԻԼ ԵԳՈՐԻՉ

Ասա:

ԳԵՈՐԳ

Մի խօսքով Գրիգոր Աբրամիչը գնալուց յետոյ շատ փոխուեցին...

ሆኮኬሊከሊ ከቆበቦኮከከ

Այ ինչ կնշանակի ընկեր, սրտակից ընկեր... Մէկէլ պատահեմ նորան՝ ճակատից պիտի համբուրեմ Աստուած լկայ... երեւի շատ պինդից է բռնեցրել... բայց չի կարողացել համոզեցնել... Հա... յետոյ...

ԳԻՈՐԳ

Յետոյ էլ ասացին... բայց չէ՞ ոչինչ...

ՄԻԽԱԵԼ ԵԳՈՐԻԶ

Ասա, ասա, լերջապէս հրամայում եմ..

ԳԻՈՐԳ

Տիկնոջ ականջը կնկնի, պարոն... ոչինչ:

ՄԻԽԱԵԼ ԵՔՈՐԻԶ

Ոչինչ չի ընկնիլ, միամիտ կաց, ասա :

ԳԵՈՐԳ

Միայն, պարօն, խնդրեմ, ի սէր Աստուծոյ...

ՄԻԽԱԵԼ ԵԳՈՐԻԶ

Ասա, ես քեզ ասում եմ մի վախենալ, միա-
միտ կաց, դեռ ևս կպարզեաւորեմ քեզ...

ԳԷՈՐԳ

Ասացին, որ նա ինձ կամենում է թողնել-
ես որտեղից գտնեմ նորանից լաւ մարդ, ասա-
ցին...

ՄԻԽԱԵԼ ԵԳՈՐԻԶ

ဒမာတို့ :

ԳԼՈՐԳ

Յետոյ էլ...

ՄԻԽԱԵԼ ԵՓՈՐԻԶ

Աստ, ինչ ես վախենում, ուղիղն ասա՝ ես
քեզ համ մոռանալ:

ԳԷՈՐԳ

Տիկնոջ ականջը կնկնի, պարոն, յետոյ մի
կտոր հացից էլ կզրկուեմ...

ԻՐԻՍԱԻԼ ԵԳՈՐԻԶ

Օ՛հ, ինչ անասուներ է... ես քեզ ասում եմ
մի լվախենա՛վ ես քեզ մինչեւ մահդ ինձ մօտ կը-
պահեմ, միամիտ կաց:

ԳԵՈՐԳ

Մէկէլ այս ասացին որ՝ կերթամ, ասացին,
և կ'ստանամ կուսանաց վանքը, եթէ նա թողնի
և հեռանայ:

ՄԻԽԱԵԼ ԵԳՈՐԻԶ, Բաղրամի Կահլաժ

Ահա, իմ հրեշտակ Մարիա ջան, իմ կեանքի սիրեն Մարիա ջան, ես... ես քեզ այլ ևս չեմ թողնիլ... ես յաւիտեան մոռացայ... (հեռանալով) Ես լաւ գիտեմ որ իմ կինը վատ չէ, բայց թէ ինչ սատանայ էր մտել նորա սիրտը այս քանի օրուայ մէջ — չգիտեմ... Գէորգ, էլ չգնաս Պիերի մագաղինը, Պիերի հայրն եմ անիծել, էլ հարկաւոր չէ չամագանը... ես մնացի... ես մնացի (գնալով դէպի իւր «Ենեակը») իմ նազելի Մարիաիս մօտ (դուրսնալով և դէպի իւր «Ենեակը» օդային համեայտ և ուղղելով նորա և հեռանալով իւր «Ենեակը»):

ՏԵՍԻԼ 5.

ԳԵՈՐԳ, ԴԵՅԵ

Էս շատ լաւ եղաւ... այ թէ տիկինիս էլ
այսպէս կակղացրեցի հա... Տօ նա էլ կ'կակղի,
տօ Նրա հայրն ու մայրն էլ կ'կակղեն, տօ դեռ
նրա պապ ու տատն էլ պար կգան իմ թուրթա-
կի տակ... այհո՛ւ... —

ՏԵՍԻԼ 6.

ԳԵՈՐԳ ԵՒ ՄԱՐԻԱ

ՄԱՐԻԱ, ՆԵՐՈՒՆ Ե ԴԵՅԵ
Հը, չամադանն բերեցիր... —

ԳԵՈՐԳ

Ո՛չ դեռ, տիկին. հիմա գնում եմ. հազիւ
թէ գործից թեթեւացայ. (առանցին) շատ մի կը-
տոր կտոր գալ—կ'կակղես: —

ՄԱՐԻԱ

Ա՛խ, ինչպէս դու անտանելի ես ինձ. Ի՞նչ-
չո՛ւ չես կատարում այն, ինչ որ քեզ հրամա-
յեա՞ծ է: —

ԳԵՈՐԳ

Ներողութիւն տիկին: (Առանցին) Ինչ օձի-
կծածն է: —

ՄԱՐԻԱ

Ուրեմն թող գործը և գնա շուտով Պիե-
րի մօտ, առանց ուշացնելու (մի քան չամադան
բեր, հասկացա՛ր. — չամադանը մեծ լինի: —

ԳԵՈՐԳ

Այո, քաղէիս տիկին, պարոնին ջուր հասցը-
նեմ և գամ: —

ՄԱՐԻԱ, շարաւիտ և հաւանքով:

Ինչո՞ւ համարէ ջուրը... խմելո՞ւ...

ԳԵՈՐԳ

Ոչ, տիկին, ուշքը գնում է. Աննան մօտին է,
քաթան է ջրով թացանում և դնում գլխին: —

ՄԱՐԻԱ

Ինչո՞ւ, ի՞նչ է պատահել... —

ԳԵՈՐԳ

Զգիտեմ, տիկին. բայց նախաճաշից յետոյ
շատ փոխուեց պարոնի առողջութիւնը: —

ՄԱՐԻԱ

Ինչո՞ւ, ինչո՞ւ, իմացաւ իմ արտասահման
գնալը: —

ԳԵՈՐԳ

Այո, տիկին... թէ ասեմ... —

ՄԱՐԻԱ

Ասա, ասա շուտով:

ԳԵՈՐԳ, համայ

Թէ ասեմ ձեր գնալն էր իսկ պատճառը:

ՄԱՐԻԱ

Ի՞նչ է, բան—ման իմացա՛ր:

ԳԵՈՐԳ

Այո, տիկին... բայց չէ, չէ, ոչինչ չիմացայ:

ՄԱՐԻԱ

Ի՞նչ ես ծածկում, ասա, մի վախենալ:

ԳԷՈՐԳ

Այսինքն... նույն մի քանի խօսքերից երեւաց, որ շատ են փոշմանել ձեզ հետ այնպէս վարվելու համար... մէկ էլ առաջին...

ՄԱՐԻԱ

Ի՞նչ տաաց, ասա շուտով. ի՞նչ ես կանգնում. . . մի վախենալ, ես քեզ կվարձատրեմ և քեզ խոստանում եմ, քանի որ կամ՝ քեզ այս տանից չհեռացնեմ. ասա շուտով ուղիղը:

ԳԷՈՐԳ

Մէկէլ ասացին որ ափսոս իմ Մարիա... Ես
հրտեղից գտնեմ: ասացին, նորանից լաւը...

ሆሊዮኮሊ

ဒီကတော့...

ԳԵՈՐԳ

Այն սաստիկ տաքութեան մէջ՝ ամեն բոպէ
ձեր անունն էին տալիս... Մի գնա... մի գնա...
Ներսիսեան, ասում էին շուտ շուտ:

ՄԱՐԻԱ, ԽոյՏաւարդ

Ի՞նչ ես ասում... ուղի՞ր ես ասում... խեղճ
մարդ...

გ. ლ. ი. რ. გ.

Այո, տիկին, մի խօսք անգամ ինձնից չեմ
աւելացնում... այս էլ ասացին, տիկին, որ...
բայց չէ, բայց չէ, ոչինչ չասացին:

ሆሀቦኮሀ

Ասա, ասա, Գէորգ, մի վախենալ... ինչ որ
խոստացայ քեզ՝ կ'կատարեմ անշուշտ... ասա,
է՛լ ինչ ասաց:

ԳԵՈՐԳ

Տիկին, յանկարծ պարոնի ահանջը կնկնի
 74...

ՄԱԲԻԱ

Միամիտ կաց, խոստանում եմ, որ չի ըն-
կրնիլ:

ԳԵՈՐԳ

Մէկէլ, ինչպէս երեւոյ՝ մի քանի խօսքերից՝ կամենում են ձեզանից յետոյ իւր բոլոր կարողութիւնը տալ վաճիքի և ինքեանք նորա մէջ ճգնել. մինչև անգամ այս էլ ասուցին, որ ես, ասացին, վաճիքի Ժամհարութիւն էլ կանեմ...

ՄԱՐԻԱ, Խոյնացու

Մի՞ թէ... խեղճ ամուսինս, խեղճ...

ԳԵՈՐԳ, Է. ԴՆԱՅԻՆ ԳՆԱՅԻՆ

Տիկին, ներողութիւն, ջուրը ուշացաւ. ջուրը հասցնեմ թէ չէ, իսկոյն կերթամ չամադանը բերելու:

ՄԱՐԻԱ

Զէ՛, չէ՛, Գէորգ, այլ ևս հարկաւոր չէ. թող
 օտտանան տանի չամադանը. այլ ևս ինձ չա-
 մադան պէտք չէ. դու գնա ջուր հացրու պա-
 րանիդ: յայտնիր էլ, որ ես գնալու չեմ:.. Թող
 հանգստանայ:

ԳԵՈՐԳ, ԽԱՅԵՆ, ԲԵՆԷՎ

Էսպէս կ'կազմացնեմ, հա՛:

ՄԱՐԻԱ, Դայն

Խեղճ մարդ, խեղճ... ես ինչպէս անգութ
պիտի լինեմ, որ թողնեմ սորան և գնամ...
(Դանաւով լիւր Միսակ և Գարեկ զոհ) Զէ, հո-
գիս, այլ ևս չեմ գնալ. ես քեզ չեմ թողնիլ, որ
գնաս ժամհարութիւն անես... ես բոլորովին
կմոռանամ, հոգիս... Դարձեալ դու կլինես ինձ
հարկաւոր, քարձեալ քո սիրտը կցաւ ինձ հա-
մար... Այլոց ինչ փոյթ... Ես փորձեցի անպի-
տան Գրիգոր Աբրամիչին... նորա հետ միայն...
թէ չէ նեղ օրում հասնող չէ... (Զեւր լիւր
պիտի) Ախ, ինչպէս սիրտս բաբախում է... Ար-
դեօք ինչպէս է ամուսինս... իմ Միքայելս...
(Դանաւ է) Հը, չգնամ արդեօք տեսնելու նո-
րան... գնամ, գնամ նորան համբուրեմ, մի ա-
մուսնական պարզ և ջերմ համբոյրով—գուցէ
այս համբոյրը լինի նորա վերքի սպեղանին...
(Դանաւ է լիւր նորա զոհ, Բայց Կանգնած է, Դա-
նաւ է և յետոյ Դանաւ է լիւր զոհ և,
Կանգնելով այնպէս, երեսը լիւր զոհ զոհ զոհ,
նորէն Դանաւ է):

ՏԵՍԻԼ 7.

ՄԱՐԻԱ ԵՒ ՄԻՍԱԻԼ ԵԳՈՐԻՉ

ՄԻՍԱԻԼ, ԵԳՈՐԻՉ, Ներսիս Գալով, Կանգնել

Զէ, սիրտս չէ համբերում, գնամ մի տես-
նեմ Մարիայիս. գնամ իմանամ նորա օրակսու-

թիւնը. գուցէ Տէր մի արասցէ, Տէր մի արաս-
ցէ բժշկի կարօտութիւն կայ... Ախ, եթէ վատ
վերջաւորութիւն ունենայ նորա տկարութիւնը,
եւ կցնորվեմ Աստուած վկայ կցնորվեմ (Դա-
նաւ է լիւր զոհ զոհ և Կանգնած է, նորա
Կանգնած և Դանաւ է) Ախ, այս նա է,
իմ Մարիաս է...

ՄԱՐԻԱ, յետ Դանաւով, Կանգնել

Ախ, ամուսինս... նա ինչպէս երևում է
իմացաւ, որ ես այլ ևս չեմ գնալու արտա-
սահման...

(Այստեղ երկուսն էլ հայեացքը հանդիպում են իրար: Սոցա
այս հայեացքից թափում է սիրտը կրակ, սիրտը բորբոք. այս հայ-
եացքից երևում է որ ամենայն բան մոռացված է, կարծես թէ բո-
լորովին եղած չէ ոչինչ. կարծես հանդիպում եւ երկու մատաղ և
գեղեցիկ սիրահարների, որոնց քնքոյշ, ջերմ սիրով հայեացքից,
թափվում է սրբութիւն, մաքրութիւն և պարզ Աստուածահաճոյ զէր):

ՄԱՐԻԱ, Կանգնած

Ինչպէս ես զգում քեզ, Միսակ ջան:

ՄԻՍԱԻԼ, ԵԳՈՐԻՉ, Դանաւով

Ոչինչ, լաւ եմ: Գուցէ ինչպէս ես զգում, ասա:

ՄԱՐԻԱ, Կանգնած

Նոյնպէս լաւ եմ, ամուսինս... բայց դու
տկարացած չե՞ս...

ՄԻՍԱԻԼ, ԵԳՈՐԻՉ

Զէ, իսկ դու:

ՄԱՐԻԱ, Կանգնած

Նոյնպէս:

ՄԻԽԱԻԼ ԵԳՈՐԻԶ
Վ.Վ. (առանձին) խեղճ... թագցնում է:

ՏԵՍԻԼ 8.

ՆՈՅՆԵ ԵՒ ԳՐԻԳՈՐ ԱՅՐԱՄԻԶ

ԳՐԻԳՈՐ ԱՅՐԱՄԻԶ, առանձին

Գնում է գնա, թէկուզ ջհանգամը գնա.
բայց դորանից առաջ մի լաւ Միխաիլ Եգորիչի
տակը լցնեմ իմ միտքս ուրիշ է: Այս էլ անեմ
ու մնաք բարե (կամենաւ է գնալ Միխաիլ Եգորիչի
«Ենեակը» քայքայած նկարաւ է նոցա մասին կոնֆ-
նաժ և քաղցր հայեացի և խոսակցութեան վեր):

ՄԱՐԻԱ, անշուք

Ուրեմն դու բոլորովին առնող ես...
ՄԻԽԱԻԼ ԵԳՈՐԻԶ

Այո, առողջ եմ, բայց մի փոքր գլուխս ցա-
ւաց:

ՄԱՐԻԱ, առանձին

Թագցնում է... ինձնից տկարութիւնը:
(Գրիգոր Արամիւն կամենում է ժտել Միխաիլ Եգորիչի սեն-
եակը, բայց նկատում է նորան ջարձան):

ՄԱՐԻԱ, Գրիգոր Արամիւն

Ախ, դուք կրկին այստեղ, պարոն... առա-
ջարկում եմ ձեզ այս րոպէիս դուրս գնալ:

ՄԻԽԱԻԼ ԵԳՈՐԻԶ

Ախ, Գրիգոր Արամիւն... խաղաղում ես
Մարիա ջան, սա մեր սիրելի Գրիգոր Արամիւն

չըն է. դու մի գուցէ ուրիշի տեղ ես ընդու-
նում:

ԳՐԻԳՈՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՅՐԱՄԻԶ

Տիկին, ես... բայց... այսինքն...

ՄԱՐԻԱ

Ես շատ լաւ գիտեմ, հոգիս, սորա ով լի-
նելը. հէնց այդ է պատճառը, որ առաջարկում
եմ սորան դուրս գնալ:

ԳՐԻԳՈՐ ԱՅՐԱՄԻԶ

Ներողութիւն տիկին, ես... բայց...

ՄԱՐԻԱ

Կրկին ձեր բայքերը... ինչպէս երեւում է
դուք չէք կամենում գնալ... համեցէք դուրս...

ԳՐԻԳՈՐ ԱՅՐԱՄԻԶ

Հնազանդում եմ...

ՄԻԽԱԻԼ ԵԳՈՐԻԶ, հալածանք

Բայց ես բան չեմ հասկանում, Մարիա:

ՄԱՐԻԱ

Դու չես հասկանում... դեռ ևս չես հա-
կանալ... (Գրիգոր Արամիւն) Իսկ դուք կրկին
այստեղ եք... (կանչելով) Գէորգ... Գէորգ...

ԳՐԻԳՈՐ ԱՅՐԱՄԻԶ, հալածանք

Ա, ա, գնում եմ տիկին, գնում եմ... նե-
րողութիւն...

ՏԵՍԻՆ 9.

ՄԻՒԱԽԼ ԵԳՈՐԻԶ, ՄԱՐԻԱ ԵՒ ԳԵՈՐԳ

ԳԵՈՐԳ, ԵՆԻՐԱ ԴԵՆԵԼԻՆ

Հրամայեցէք տիկին:

ՄԻՒԱԽԼ ԵԳՈՐԻԶ, ԿԱՆԿՆԵՐ

Այ բան... մի երկու ժամ սորանից առաջ խեղճին ես քօթակեցի, իսկ հիմա էլ սա է դուստնում... (Մարիային) Բայց ի՞նչ կնշանակէ այդ Մարիա:

ՄԱՐԻԱ

Դու քո մարդերին չես ճանաչում. դու միամիտ ես և կարծում ես, որ ամենքն էլ քեզ պէս են...

ՄԻՒԱԽԼ ԵԳՈՐԻԶ

Բայց ամենահաւատարիմ բարեկամս, անկեղծ ընկերս, մի՞ թէ չգիտես որ նա էր:

ՄԱՐԻԱ

Գիտեմ, գիտեմ սիրելիս... բայց ինչ որ ես գիտեմ՝ դու չգիտես... դու գիտես նորան ազնիւ, իսկ ես փորձեցի և գտայ անազնիւ. դու ճանաչում ես նորան հաւատարիմ, անկեղծ, եղբայրասէր. իսկ ես հասկացայ և համոզուեցի որ անհաւատարիմ, կեղծաւոր և եղբայրատեաց մարդ է նա:

ՄԻՒԱԽԼ ԵԳՈՐԻԶ, ԿԱՆԿՆԵՐ

Բայց ի՞նչպէս, ասա խնդրեմ...

ՄԱՐԻԱ

Ասեմ, ասեմ հոգիս, բայց հեռու նմանութիւններով, ասեմ առակներով և զուարճաստութիւններով, չեմ բարեհաճիլ գնանք իմ սենեակս, այնտեղ ես քեզ մի առ մի կբացատրեմ—բայց կբացատրեմ այնպէս, ինչպէս նոր ասացի:

ՄԻՒԱԽԼ ԵԳՈՐԻԶ

Գնանք, գնանք...

ԳԵՈՐԳ

Պարոն, տիկին...

ՄԻՒԱԽԼ ԵԳՈՐԻԶ և ՄԱՐԻԱ

Հի՛, է՛լ ինչ:

ԳԵՈՐԳ

Ո՛չ ինչ:

ՄԻՒԱԽԼ ԵԳՈՐԻԶ

Ապա էլ ինչ ես ուզում:

ԳԵՈՐԳ

Մի երկու խօսք եմ կամենում ասել ձեզ, միայն խնդրեմ...

ՄԻՒԱԽԼ ԵԳՈՐԻԶ և ՄԱՐԻԱ

Ասա:

ԳԵՈՐԳ

Խնդրեմ չնեղանալ և ներել ինձ...

(Միեւիտեակ և Մարիան առաջ իրար երես են նայում):

ՄԻՒԱԽԼ

Ի՞նչ է, ասա:

ԳԵՈՐԳ

Ես հիմա կամենում եմ աւելի հալալութիւնով և խոհեմութիւնով ծառայել ձեզ, նո-

րա համար թոյլ տուեցէք ինձ յայտնել և խոս-
տովանել իմ մեղքերը...

ՄԻԽԱԻԼ ԵԳՈՐԻՉ

Այդ մեր գործը չէ՝ մեզ չէ պատկանում:
քահանայի պարտականութիւն է այդ:

ԳԵՈՐԳ

Բայց ձեզ է վերաբերում:

ՄԱՐԻԱ

Դէ առաջ էլ ի՞նչ ես մեզ երկու երկու փո-
րացաւ գցում:

ԳԵՈՐԳ

Ձեր միջի կռուապատճառը ես էի...

ՄԻԱՍԻՆ

Ի՞նչպէս...

ԳԵՈՐԳ

Միայն խնդրեմ...

ՄԻԱՍԻՆ

Ասա, առաջ:

ԳԵՈՐԳ

Ամեն օր շարմանկա բերել տվողը ես էի,
ձեր պալտօ ու խալաթ, ձեր ծածկովի ու շըլ-
եապան գողանալ տվողը ես էի, նախաճաշը այս-
տեղ պատրաստողը ես էի... մի խօսքով՝ ես էի
եւ էի ու ամենն էլ ես էի...

(Միխայիլ եգորիչը և Մարիան զարմացած և մոլորուած նա-
յում են իրար երեսի):

ՄԻԽԱԻԼ ԵԳՈՐԻՉ

Ա՛յ զու անպիտան կենդանի... մի՛ թէ դու
մի փոքր չխղճացիր, և ի՞նչպէս հանգզնեցար

դու մեր սէրը և հանգստութիւնը վրդովել...
դուրս, դուրս և աչքիս այսուհետեւ չերևաս:

ԳԵՈՐԳ

Ո՛չ, ես ձեր այդ վճռին համաձայն չեմ...

ՄԱՐԻԱ

Ի՞նչպէս թէ...

ԳԵՈՐԳ

Այնպէս որ ես մինչեւ հիմայ ծառայել եմ
կեղտոտութեամբ՝ ինձ պահում էիք, իսկ հիմայ
վարվելու եմ, ծառայելու եմ, ազնվութեամբ՝
հիմայ ինձ դուրս էք անում: (Ելն է և Կա-
յան է):

ՄԱՐԻԱ

Այ սատանայ:

ԳԵՈՐԳ

Բացի գորանից դուք ձեր խօսքի տէրը չէք:

ՄԻԽԱԻԼ ԵԳՈՐԻՉ, Ժպտով

էս էլ նոր խայտառակութիւն:

ՄԱՐԻԱ

Ի՞նչպէս:

ԳԵՈՐԳ

Այնպէս որ մի կէս ժամ սորանից առաջ՝
դուք առանձին, դուք էլ առանձին, խոստա-
ցար ինձ վարձատրել և պահել մինչեւ ձեր
կեանքի վերջը, իսկ հիմայ վարվում էք բոլորո-
վին հակառակ...

(Նկուքն էլ զարմացած ծիծաղում են):

ՄԻԽԱԻԼ ԵԳՈՐԻՉ
Այդ բաները որ անուժ էիր, հարբած խօմ
չե՞ս եղել...

ԳԵՈՐԳ
Ընդհակառակն, պարոն, մտքիս ամենամա-
քուր ժամանակին եմ ես արել...

ՄԱՐԻԱ
Բայց ի՞նչ էր պատճառը...

ԳԵՈՐԳ
Պատճառն այն էր որ, տիկին, դուք մի եր-
կու չաբաթ սորանից առաջ կամենում էիք ինձ
դուրս անել, իսկ ես խոստովանում եմ, տիկին,
որ դուրս գնայի ի՞նչպէս կարող էի մի օր կեանք
վարել առանց... իմ... Ան... սիրոյ առարկայի:

ՄԻԽԱԻԼ ԵԳՈՐԻՉ
Ասա՛... դու ուրեմն սիրոյ առարկայ էլ
ես ունեցել—ո՞վ է, ասա, ասա: Այ որտեղից է
կծիկը բացուել:

ԳԵՈՐԳ
Այո՛ պարոն, ես սիրում եմ Աննային և նա
էլ ինձ:

ՄԱՐԻԱ
Եթէ այդպէս է, ուրեմն ինչո՞ւ առաջ չե-
իր ասում:

ՄԻԽԱԻԼ ԵԳՈՐԻՉ
Տեսէք թէ ինչ հնարներով են հասնում իւր-
եանց նպատակին... ա՛յ նզովուածներ:

ԳԵՈՐԳ
Առաջ ասէի՞... ի՞նչ ասէի, երբ ինձ դուրս
անել էիր կամենում—առաջ երեստեղ ունէ՞ր որ:

ՄԱՐԻԱ, ԶԻՅԱԷԼԻ
Հիմա երեստեղդ շատ է:

ՄԻԽԱԻԼ ԵԳՈՐԻՉ
Զէ, Մարիա ջան, պիտի ուշ դարձնել.—մի
լաւ հասկացիր թէ ինչ հնարներ են: (Ռջոյ) Թէ
որ այդպէս է, կանչիր, Գէորգ, Աննային, բայց
իմացիր, որ այս պիտի լինի առաջին և վերջին
օրինակը, ապա թէ ոչ՝ զգոյշ կաց հա՛... էլ
ձեռքիցս չես պրծնիլ:

ԳԵՈՐԳ
Յուսով եմ, պարոն, որ երբէք չպիտի մո-
ռանամ ձեր արած լաւութիւնը, իմ անխոհեմ
վարմունքի դէմ և ի սրտէս...

ՄԻԽԱԻԼ ԵԳՈՐԻՉ
Դէ գնա, գնա, շուտ կանչիր Աննայիդ:
Գէորգը մօտենում է դռանը և կանչում է Աննային, որը և
ներս է մտնում:

ՏԵՍԻԼ 10.

ՆՈՅՆԵ ԵՒ ԱՆՆԱ

(Միխայիլ եգորիչը և Մարիան աննդհատ ժպտով նայում են
նորա երեխին, նա կարմրում է):

ՄԱՐԻԱ, ԱՆՆԱՅԻՆ
Ուրեմն դուք էլ էք այդպիսի բաներով պա-
րապում հա՛... ա՛յ անպիտաններ: Եւ եթէ այդ-

պէս բան կար, ինչո՞ւ չէիք ասում, քան թէ մեզ, էն էլ մեզ էիք կռուացնում:

ԳԵՈՐԳ, չէլի:

Կռուացրեցի էլ—հաշտացրեցի էլ: Ներողութիւն պարոն և տիկին:

ՄԱՐԻԱ

Ուրեմն դուք իրար սիրո՞ւմ էք:

ԳԵՈՐԳ և ԱՆՆԱ, յիշու՛ք:

Այո...

ՄԻՒԱԻԼ ԵԳՈՐԵՉ

Եթէ այդպէս է՝ պատրաստուեցէք վաղը եկեղեցի գնալու. ձեր պատկը լինելու է իմ ծախքով... բայց զգուշացէք, զգուշացէք ապագայում, ի հակառակ դէպք... (հարով հասարակելով գլխով է Մարիայի հետ նոր հետեւելը):

ՏԵՍԻԼ 11.

ԳԵՈՐԳ ԵՒ ԱՆՆԱ

ԱՆՆԱ, հարա՛ւ:

Բայց պէտք է ասել, որ դու էլ բարի պըտուղ չես:

ԳԵՈՐԳ, նոյնպէ՛ս:

Ինչ անեմ, ինչ անեմ, իմ կողմով վարդս, եթէ այդպէս չանէի այսպէս կ'վերջանար... բայց հա, ոնց թէ մոռացայ (վաղու՛մ է իմ հետեւելը, ինչ Աննան բէ՛թ վերայ նայում է դռնովը ինչ է անում նա):

ԱՆՆԱ

Գէորգ, ի՞նչ բանի վերայ ես. էլի արաղի շիշը ձեռքիդ:

ԳԵՈՐԳ, ինչ էլ է Կապիտ

Ոչինչ, ոչինչ, Աննա ջան, ուզում եմ մի տեսնել թէ ինչքան է մնացել արաղը...

ԱՆՆԱ

Արի, արի այստեղ մի երկու խօսք ասեմ: (Ներսէս է գալիս Գէորգը յետին գիշարու և մի շէշ հարաւ): Ահա ես քեզ ասում եմ, ասում եմ վերջնական՝ էսքանի մօտ (չոյց արելով հանդիմանական) որ եթէ դու այսուհետեւ պիտի շարունակես գինի, արաղ խմելը—ես այժմէն իսկ հեռանում եմ:

ԳԵՈՐԳ

Ահա իմ վերջին ուխտս Աստուծոյ, քո և այսքանի առաջ, որ այսուհետեւ ես գինի արաղ գործ չեմ գնիլ, իսկ եթէ գործ ամեմ՝ թող Աստուծային անէ՛ծքը թափի վերաս—բաւական ես:

ԱՆՆԱ, ինչո՞ւ և ի՞նչ:

Այ, այ, այ, էդպէս մի ասիլ:

ԳԵՈՐԳ

Բայց մի բան կայ. ես էս մեր ուրախութեան շնորհաւորէքը չպիտի...—որ երկնքից հրեշտակ վերգայ, իսկ դժոխքից սատանայ դուրս գայ՝ ես էս մէկը (ափսոսելով ընդհին) պիտի վայելեմ պիտի կոնծեմ ու գողամ. Աստուծո՛ւ շնորհաւոր անի (կուլ է արելիս):

ԱՆՆԱ, ինչ:

Լաւ էս մէկին իրաւունք ունես:

ԳԼՈՐԳ, Էրգոս է *):

Տես. վերջապէս մտածածս
Ահա գլուխ բերեցի,
Իմ վաղուցվան ջերմ փափագս
Ես ի կատար հասուցի:

Տուր ինձ ձեռքդ, իմ սիրուհի,
Տուր ինձ սիրտդ պարզերես,
Վաղը որ սուրբ եկեղեցում
Մենք միանանք պարզապէս:

ՄԻԱՍԻՆ, յե-յե-ի պո-աշ
Մեծ չարչարանք և նեղութիւնք
Անցան մեզնից, հեռացան.

Քաղցր ժամեր, բարօրութիւնք
Մեզ ժպիտով մօտեցան:

Դէ, մի համբոյր (համբոյր) և ապա պար
Վինին վկայ մեր սիրոյն

Թող քաղցրաձայն հնչի գիտար
Յանդօրրութիւն մեր հոգւոյն:

Մի և նոյն եղանակը, բայց աւելի յորդոր, Գէորգը ածում է
գիտարի վերայ, մեծ շարժումներով, իսկ Աննան պար է գալիս: Մի
փոքր յետոյ Գէորգն էլ է խառնուում պարի մէջ, մի և նոյն ժամա-
նակ ածում է գիտարը: ՏԵՍԱՐԱՆ—աշխուժով պար:

Վարդապետը համայն իջնում է:

(*) «Запряту я тройку борзыхъ» երգի եղանակով:

18377

Տ. Բաբայան

Մ. Գևորգյան

2013

